HLASY NÁRODA

VOICES OF THE NATION

ČTRNÁCTIDENÍK ČESKÉ KATOLICKÉ MISIE V CHICAGU

No 18/2001 | Cena $ 1.50 | SEPTEMBER 8, 2001

Svatá Ludmila - matka české země

Svatá Ludmila, jejíž staré slovanské jméno znělo Lidmila a znamená „lidu milá" se narodila kolem roku 860, pravděpodobně na hradě Pšov v místech dnešního Mělníka. Její otec Slavibor byl knížetem malého kmene Pšovanů, obývajících část úrodného Polabí a poněvadž se knížeti Slaviborovi nenarodil žádaný syn, sňatek jeho mladičké, asi čtrnáctileté, dcery Ludmily s knížetem Bořivojem umožnil Přemyslovcům získat panství Pšovanů.

Od roku 871 se vyvinulo mezi Čechy a Moravany upřímné přátelství. Tehdy se oženil kníže Svatopluk s Bořivojovou sestrou, která se dala pokřtít a brzy na to byl pokřtěn na Velehradě svatým Metodějem také kníže Bořivoj, který se sebou přivedl z Moravy slovanské kněze v čele s Pavlem Kaichem. Sídlem této misie se stal Levý Hradec, kde byl také postaven první český chrám ke cti sv. Klimenta. Druhý kostel byl vybudován na hradě Pražském a zasvěcen Panně Marii.

Otec Pavel se stal domácím kaplanem v knížecí rodině a jeho asketický způsob života a přesvědčivá výmluvnost zapůsobily na mladou kněžnu tak, že se dala pokřtít a stala se věrnou služebnicí Boží. Aby nahradila svoji dřívější nevědomost, která se projevovala obětováním pohanským bůžkům, zdvojnásobila nyní svoji křesťanskou horlivost. Modlila se vroucně a ráda poslouchala slovo Boží. Rozjímla o velikosti Kristova umučení a vzkříšení, jímž dovedl svět ke spáse. Evangelium ji naučilo poznávat krásu lásky k bližnímu a tak milosrdných skutků, které prokazovala chudým, pronásledovaným, nemocným a nešťastným bylo opravdu bezpočtu. Proto ji také brzy začali nazývat matkou chudých, podporou nemocných, světlem slepých a pomocnicí vdov a sirotků. Ve svých modlitbách si vyprošovala od andělů a svatých pomoc, aby mohla rozšiřovat Kristovu víru a dostávalo se jí tak hojné milosti, že se jejím vlivem obraceli pohané ke křesťanství a snažili se napodobit její obětavý a čistý život.

Hrob svaté Ludmily
v bazilice svatého Jiří na Pražském hradě

Manželství Bořivoje a Ludmily bylo požehnáno třemi syny a čtyřmi dcerami. Po otci asi do r. 889 vládl jeho nejstarší syn Spytihněv I., po kterém převzal vládu Vratislav, který zemřel v mladém věku 13.února 921 pravděpodobně v boji proti Maďarům, kteří se snažili po vyvrácení Velké Moravy proniknout do Čech.

Kníže Vratislav byl ženat s Drahomírou, pocházející ze slovanského rodu Stodoranů - Luticů v Braniborsku, kteří přijali křesťanství o 200 roků později. Když ovdověla, bylo jí třicet let a jejím synům Václavovi asi třináct a Boleslavovi osm. Z jejích čtyř dcer je vzpomenuta v Kristiánově legendě ctihodná Přibyslava: „vnučka sv. Ludmily, sestra sv. Václava, jež sloužila Kristu Pánu podle přikázání evangelia bez úhony."

Zemští velmožové rozhodli svěřit Drahomíře moc vladařskou, zatímco Ludmila měla dohlížet na výchovu nezletilých vnoučat, především budoucího vladaře Václava, jehož srdce si úplně získala. Snažila se o to, aby byl vzdělán v jazyku slovanském i latinském. Denně přisluhoval při mši svaté, ke které ho naučila připravovat obětní dary: chléb a víno. Rovněž ho upozorňovala, jak by se správně měly řešit vladařské problémy, se kterými se setkávala jeho matka.

Vládychtivá Drahomíra však začala na Ludmilu žárlit, protože poznala, že má na Václava daleko větší vliv než ona vlastní matka a také, že dvořané i obecný lid k ní chová velkou úctu. Zachoval se nám výrok Drahomíry, o kterém se Ludmila dozvěděla: „Vadí mi tato žena, jako by byla mou paní. Zahubím ji, zdědím její zboží a budu panovat, jak budu chtít." Kněžna Ludmila však odpověděla na podobné zprávy: „Netoužím zasahovat do vladaření, jenom prosím, aby mne Drahomíra nechala do skonání sloužit Hospodinu, jak se mi zlíbí." A když viděla, že se Darhomířina nenávist vůči ní stále zvětšuje, uchýlila se na své vdovské sídlo hrad Tetín, který byl dle Kosmovy kroniky vybudovaný vladykou Krokem pro svou dceru Tetu. Tento hrad se nacházel v úrodné dolině řeky Berounky.

Ústupnost Ludmily Drahomíru neuspokojila, ale naopak ji ještě více popudila, neboť se obávala, že bude nyní na Tetíně připravovat proti ní spiknutí. Proto najala dva vrahy, jejichž jména Tunna a Gommon nasvědčují, že to byli skandinávští Vichingové. Ti s družinou pochopů dorazili večer 15.září 921 k Tetínu. Lstivě se dostali do hradu, vypáčili dveře a vtrhli do ložnice, kde se Ludmila připravovala k spánku. Kněžna ihned poznala co se chystá. Oslovila vetřelce: „Co to děláte? Což se ani toho nevzpomenete, že jsem vám jen dobré činila. Povězte mi!" Ale surový násilníci se na ni vrhli a povalili ji na zem. Obrátila se k nim znovu: „Počkejte okamžik, až se pomodlím!" Rozpjala ruce a modlila se. Potom důstojně vstala, vzpřímila se a klidně řekla: „Jestliže jste mne přišli utratit, setněte mi hlavu!" A poznamenavši se křížem, poklekla. Vrahům však bylo přísně nařízeno, aby dbali na to, aby nebyla prolita krev, což bylo tehdy nezbytnou podmínkou pro mučednictví. Vrahové tedy stáhli Ludmile její vlastní závoj, omotali jí jej kolem krku a utáhli, až klesla k zemi a skonala.

Foto na titulní straně:
Sousoší svaté Ludmily a svatého Václava na Karlově mostě v Praze od sochaře Matyáše Bernarda Brauna, kolem r. 1730

Ostatková herma svaté Ludmily ze svatovitského pokladu v Praze.

Antropologický průzkum pozůstatků kněžny Ludmily, který provedl náš nejlepší antropolog Prof. MUDr. RNDr. Emanuel Vlček DrSc ukázal, že mučednickou smrt podstoupila po překročení hranice šedesáti let věku. Byla 168 cm vysoká, robustní postavy a výrazného vzhledu ve tváři, jak jej přesně zachycuje stříbrný relikviář ze 13.století.

Ještě k čerstvému hrobu na Tetíně putovaly zástupy lidu, který kolem poklekal a modlil se. Brzy se roznesly zprávy o různých zázračných znameních a uzdraveních. Tyto zprávy o zázracích se donesly ke kněžně Drahomíře, která si pozdě uvědomila svůj zločin. Vrahy, které dříve bohatě odměnila, se rozhodla zahubit. Tunna, který vytušil nebezpečí, utekl s příbuzenstvem do ciziny, Gommona však v přípravě na útěk nařídila zajmout a popravit. Nad hrobem mučednice dala postavit kostel ke cti sv.Michala, aby se zázraky přičítaly jemu.

Brzy po svém nástupu na knížecí stolec svatý Václav vypověděl Drahomíru na Budeč a dne 10.listopadu 924 nechal za účasti řezenského světícího biskupa Michala přenést ostatky své babičky do svatojiřského chrámu na pražském Hradě, u kterého neteř sv.Václava ctihodná Mlada založila první český klášter, do kterého uvedla benediktínky, které pečovaly o šíření kultu prví české světice. Když dne 3.října 1100 zapochyboval pražský bisup Heřman o Ludmilině svatosti, dala abatyše Windelmuth souhlas, aby byla provedena zkouška ohněm. Mezi ostatky sv.Ludmily se totiž dochovala i část jejího závoje, jímž byla uškrcena. Biskup však nechtěl, aby závoj byl přiložen k osattkům, jež měly být zazděny do zdi nového kostela. Byl přinesen kotlík s rožhaveným uhlím a na něj položen závoj svaté Ludmily, aby byl spálen. Jak však všichni užasli, když závoj zůstal celý a plameny se jej nedotkly. Biskup, nemoha se ubránit pohnutí, dal se do pláče.

Do 13.století byl slaven svátek sv.Ludmily 15.září, ale pak byl přeložen na 16.září, neboť na 15.září byla zavedena oktáva svátku Narození Panny Marie (8.září). Její kult byl oficiálně uznán v letech 1143 – 1144, kdy dlel v Praze papežský legát Quido kardinál di Catello. Za pražského biskupa Daniela I. (1148 – 1168) se dostaly části jejích ostatků do několika oltářů pražské diecéze, neboť dle církevního předpisu v oltářním kameni musely být uloženy ostatky mučedníků. Za Karla IV. byl nad hrobem sv.Ludmily vytvořen náhrobek vysoké umělecké a historické hodnoty. Když byla v roce 1981 otevřena její hrobka, byl mezi kostmi nalezen bílý hedvábný závoj, nástroj jejího umučení.

V mnoha jazycích je babička označována jako „velká matka" (grandmotter, Grossmutter). Ukazuje to k jakémusi prohlubovanému mateřství, které je jiné než mateřství matky, ale přece je mateřstvím. Klín babičky je pro dítě možná útěšnější než klín matčin, je to klín, který nenasytí tělesný hlad, ale dovede nás spojit s minulostí a zároveň zacílit na hodnoty trvalé, nabyté životními zkušenostmi. Snad nikdo nevystihl úlohu babičky lépe než Božena Němcová ve svém vrcholném díle „Babička". Vidí-li tedy český národ v Ludmile především babičku svatého Václava, ukazuje to, že v této důležité roli plně obstála a že právem může být nazvána „matkou české země" a že ji Myslbek postavil správně na pravici knížete Václava, před kterým se v těch nejtěžších chvílích manifestačně shromažďuje národ, aby prosil své svaté patrony o pomoc a ochranu.

Karel Chrobák

Svaté Ludmile

Chtěl chránit Bůh zrozenou českou zemi
v červáncích dějin bratrovražděných
zmatků..
V knížecím rouchu, sličnou nadějemi
k národa kolébce nám stvořil matku,

aby nás vedla něžnou rukou ženy
století za stoletím bez únavy
v cíl zářící a věky vytoužený
slunečním úsměvem i vichrů davy.

Ó kněžno naše, kterás pýchou zhrdla
a lidu svého kříž jsi nesla v čele!
Pohlédni na nás, mučednice hrdla,
a vyslyš naše zpěvy neumělé!

Ten zachraň lid, jenž staletí té vzýval,
a který dosud čest ti v srdci chová!
Mír vlasti přej a zadrž zhouby příval,
národa matko, bábo Václavova!

Stanislav Šmelhaus
Velehradské zvony

Chrám svaté Ludmily v Praze na Vinohradech

Liturgická čtení

24.neděle v mezidobí - 16.září 2001

1.čtení - Ex 32, 7-11. 13-14
Čtení z druhé knihy Mojžíšovy.

Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Sestup dolů, neboť tvůj lid, který jsi vyvedl z egyptské země, přivodil si zkázu. Uhnuli brzo z cesty, kterou jsem jim přikázal. Ulili si býčka a klanějí se mu, obětují mu a říkají: Izraeli, to je tvůj Bůh, který tě vyvedl z egyptské země.“ Hospodin řekl dále Mojžíšovi: „Viděl jsem tento lid, je to lid tvrdé šíje. Nebraň mi, ať vzplane můj hněv proti nim, ať je vyhubím; z tebe však udělám veliký národ.“ Mojžíš konejšil Hospodina, svého Boha, slovy: „Hospodine, proč plane tvůj hněv proti tvému lidu, který jsi vyvedl velikou silou a mocnou rukou z egyptské země? Rozpomeň se na Abraháma, na Izáka a na Izraele, své služebníky, kterým jsi sám při sobě přísahal a vyhlásil: Rozmnožím vaše potomstvo jako nebeské hvězdy a celou tuto zemi, jak jsem řekl, dám vašemu potomstvu a zdědí ji navěky.“ A Hospodin se nad nimi slitoval a nedopustil neštěstí, kterým hrozil svému lidu.

2.čtení – 1 Tim 1, 12-17
Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Timotejovi.

Děkuji tomu, který mi dal sílu, Kristu Ježíši, našemu Pánu, že mě uznal za věrného a vzal mě do služby, ačkoli dříve jsem byl rouhač, pronásledovatel a násilník. Dostalo se mi však milosrdenství, protože jsem to dělal z nevědomosti ve své nevěře. Milost našeho Pána se však na mně tím hojněji projevila s vírou a láskou v Kristu Ježíši. Na tuto nauku je spolehnutí a zaslouží si, aby se jí naprosto věřilo: Ježíš Kristus přišel na svět, aby zachránil hříšníky. Já mezi ně patřím na prvním místě. Ale právě proto jsem došel milosrdenství, aby tím Ježíš Kristus na mně jako na prvním ukázal celou svoji shovívavost; já jsem měl být příkladem pro ty, kdo v něho v budoucnosti uvěří, a tak dosáhnou věčného života. Králi věků, Bohu nepomíjejícímu, neviditelnému, jedinému bud čest a sláva na věčné věky. Amen.

Evangelium - Lk 15, 1-32
Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Do Ježíšovy blízkosti přicházeli sami celníci a hříšníci, aby ho slyšeli. Farizeové a učitelé Zákona mezi sebou reptali: „Přijímá hříšníky a jí s nimi!“

Pověděl jim tedy toto podobenství: „Kdo z vás, když má sto ovcí a jednu z nich ztratí, nenechá těch devětadevadesát v pustině a nepůjde za tou ztracenou, dokud ji nenajde? A když ji najde, s radostí si ji vloží na ramena. Až přijde domů, svolá své přátele i sousedy a řekne jim: 'Radujte se se mnou, protože jsem našel svou ztracenou ovci.' Říkám vám, že právě tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který se obrátí, než nad devětadevadesáti spravedlivými, kteří obrácení nepotřebují.

Nebo která žena, když má deset stříbrných mincí a jednu z nich ztratí, nerozsvítí svítilnu, nevymete dům a nehledá pečlivě, dokud ji nenajde? A když ji najde, svolá své přítelkyně i sousedky a řekne jim: 'Radujte se se mnou, protože jsem našla stříbrnou minci, kterou jsem ztratila.' Právě tak, říkám vám, mají radost Boží andělé nad jedním hříšníkem, který se obrátil.“

Dále řekl: „Jeden člověk měl dva syny. Mladší z nich řekl otci: 'Otče, dej mi z majetku podíl, který na mě připadá.' On tedy rozdělil majetek mezi ně. Netrvalo dlouho a mladší syn sebral všechno, odešel do daleké země a tam svůj majetek rozmařilým životem promarnil. Když všechno utratil, nastal v té zemi velký hlad, a on začal mít nouzi. Šel a uchytil se u jednoho hospodáře v té zemi. Ten ho poslal na pole pást vepře. Rád by utišil hlad lusky, které žrali vepři, ale nikdo mu je nedal. Tu šel do sebe a řekl: 'Kolik nádeníků mého otce má nadbytek chleba, a já tady hynu hladem! Vstanu a půjdu k svému otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti Bohu i proti tobě. Už nejsem hoden, abych se nazýval tvým synem. Vezmi mě jako jednoho ze svých nádeníků!' Vstal a šel k svému otci. Když byl ještě daleko, otec ho uviděl a pohnut soucitem přiběhl, objal ho a políbil. Syn mu řekl: 'Otče, zhřešil jsem proti Bohu i proti tobě. Už nejsem hoden, abych se nazýval tvým synem.' Ale otec nařídil služebníkům: 'Honem přineste nejlepší šaty a oblečte ho, dejte mu na ruku prsten a obuv na nohy! Přiveďte vykrmené tele a zabijte ho! A hodujme a veselme se, protože tento můj syn byl mrtev, a zase žije, byl ztracen, a je zas nalezen!' A začali se veselit. Jeho starší syn byl právě na poli. Když se vracel a byl už blízko domu, uslyšel hudbu a tanec. Zavolal si jednoho ze služebníků a ptal se ho, co to znamená. On mu odpověděl: 'Tvůj bratr se vrátil a tvůj otec dal zabít vykrmené tele, že se mu vrátil zdravý.' Tu se (starší syn) rozzlobil a nechtěl jít dovnitř. Jeho otec vyšel a domlouval mu. Ale on otci odpověděl: 'Hle, tolik let už ti sloužím a nikdy jsem žádný tvůj příkaz nepřestoupil. A mně jsi nikdy nedal ani kůzle, abych se poveselil se svými přáteli. Když ale přišel tenhle tvůj syn, který prohýřil tvůj majetek s nevěstkami, dals pro něj zabít vykrmené tele!' Otec mu odpověděl: 'Dítě, ty jsi pořád se mnou a všechno, co je moje, je i tvoje. Ale máme proč se veselit a radovat, protože tento tvůj bratr byl mrtev, a zase žije, byl ztracen, a je zase nalezen.“‘

Myšlenky ke čtením

1. čtení

Hřích má tisícerou konkrétní podobu. Ale vždy je to vlastně variace na původní téma prvotního hříchu: člověk nevěří ve velikost a bohatství Božího daru, v jeho úplnost a tak hledá štěstí nebo plnost štěstí jinde. Izrael na cestě pouští zaváhal a chtěl mít viditelné božstvo. Byl to tedy velký hřích nevíry v Hospodina. Odpuštění je ale také tisícerou variací na stejné téma: na téma věrnosti Hospodina k Izraeli. On si v praotcích tento národ zamiloval a stále ve své lásce vytrvává, zcela věrně, přenáší tuto lásku na nová a nová pokolení, nakonec i na nový Izrael Boží - na církev.

2. čtení

Pavlova řeč v úvodu listu Timotejovi je velmi jasná a mužná. Hlásí se ke své hříšné minulosti, nijak jí nekamufluje. Ale to je mu odrazovým můstkem k vlastnímu hlásání evangelia: na sobě samém totiž ukazuje, jak velké a nesmírné je Boží odpuštění, projevené v Kristu Ježíši. Není tedy dobré spekulovat o spáse, ale s odpuštěním, které Bůh dává, je třeba se setkat a chválit Boha za ně.

Evangelium

Podobenství dnešního evangelia jsou tak jasná a názorná, že sotva k nim lze něco dodávat. Že je neuvěřitelně velká radost nad navráceným hříšníkem a že Bůh je nejen tím, kdo se raduje, ale i tím, kdo hříšníka čeká, hledá a „donese“ ho zpátky, to lze z podobenství vyčíst velmi snadno. Otázkou je, zda tomu posluchač opravdu uvěří a zda na základě toho ve svém životě opravdu jedná.

Stůl Slova
P. Ing. Aleš Opatrný

Myšlenky ke čtením

1. čtení

Osmé století před Kristem přineslo Izraeli i Judsku velký blahobyt, mnoho moci, stav, který kromě davidovského období už nikdy nebyl dosažen. Dobré politické vztahy s okolím a klid ve vlastní zemi přály obchodu. Hlavní obchodní cesty od severu k jihu a od fénických přístavů k východnímu středozemí vedly skrze Izrael a Judu. Volná směna zboží a clo, vybírané od karavan, přinášely bohatství. Vykopávky v Samaří, hlavním městě severní říše, dokládají jak tkalcovství, barvířství, zpracování mědi, řezbářství ze slonoviny atd. na vysoké úrovni. Doba byla naplněna optimismem, Jahve byl přece zjevně se svým lidem, vše se vedlo pod jeho požehnáním, bylo tedy možno s jistotou spoléhat navěky na Hospodinovy sliby. Ale tento blahobyt měl své stíny. Prospíval jen úzké vrstvě. Luxus velkých byl na účet malých. Rapidně klesající obchodní morálka šla ruku v ruce se zvnějšnělým náboženstvím. Obraz religiozity byl neutěšený. Ačkoliv národní svatyně se těšily velké pozornosti, byly bohatě vybaveny a proudily do nich zástupy lidí, byl praktický život do velké míry nedotčen vírou v Hospodina. Velkolepě provozovaný kult stál mimo praktického života. Podobně jako u pohanů bylo jeho úkolem totiž jen pomocí rítů a obětí „uschopnit" božstvo, aby udrželo a rozmnožilo blahobyt. Kněží se stávali „kultovními úředníky" panstva a mluvili podle jejich vůle jako „proroci z povolání". U prostého lidu ztratili vážnost (srv. Am 7,10-15). Amos se v našem úryvku zastává jednak chudých, nuzných a také řádu Hospodinova, skutečného náboženství, které má regulovat život lidí směrem k Bohu. I když konkrétnosti jsou vzaty z tehdejších poměrů, stojí za nimi lidské chyby, postoje, známé právě tak dnes, jako tehdy.

2. čtení

Pavel píše Timotejovi v tomto úryvku o správném řádu modlitby a řádu života obce. Jasně říká, že modlitba je zaměřena k Bohu a že Ježíš je jediný prostředník. A konečně - z modlitby není vyřazen nikdo, ani král, ani lidé v odpovědném postavení, i když právě tito nebyli v Pavlově době křesťany. Nepřehlédnutelnou podmínkou dobré modlitby je také dobrý vnitřní stav těch, kdo se modlí.

Evangelium

Dnešní evangelium nás učí, že je třeba jednat, a to se stejnou rozhodností a prozíravostí, snahou a intenzitou, s jakou jednají ve věcech tohoto světa lidé tohoto světa. Ovšem ne ve stejném duchu: naopak, v duchu věrnosti skutečnému Pánu a majiteli všeho, i toho nejmenšího, a tím je Bůh. Jednat tak, abychom si „získali přátele," tedy jednat ve prospěch bližních.

Stůl Slova - P. Ing. Aleš Opatrný

Liturgická čtení

25.neděle v mezidobí - 23.září 2001

1.čtení - Am 8, 4-7

Čtení z knihy proroka Amosa.

Slyšte to vy, kteří šlapete po nuzném, utlačujete chudáky země! Říkáte: „Kdypak už bude po slavnosti novoluní, abychom mohli prodávat obilí, kdypak již bude po sobotě, abychom mohli otevřít sýpky, zmenšovat míru, zvyšovat cenu, užívat podvodných vah, chudáka kupovat za peníze, nuzáka za pár opánků? I nejhorší obilí prodáme."

Při chloubě Jakubově Hospodin přísahal: „Navěky nezapomenu na žádný jejich skutek!"

2.čtení - 1 Tim 2, 1-8

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Timotejovi.

První věc, ke které vybízím, je tato: ať se konají modlitby prosebné, přímluvné i děkovné za všecky lidi, za krále a všechny, kdo mají moc, abychom mohli vést život pokojný a klidný, v opravdové zbožnosti a počestnosti. Tak je to dobré a milé Bohu, našemu spasiteli. On chce, aby se všichni lidé zachránili a došli k poznání pravdy.

Je totiž jenom jediný Bůh a jenom jediný prostředník mezi Bohem a lidmi: člověk Kristus Ježíš, který vydal sám sebe jako výkupné za všechny. To bylo zjeveno ve svůj čas; a já jsem byl ustanoven za hlasatele toho a za apoštola - to mluvím pravdu a nelžu - za učitele víry a pravdy mezi pohany.

Přeji si tedy toto: všude se mají muži modlit tak, že budou zvedat čisté ruce bez hněvu a sváru.

Evangelium - Lk 16, 1-13

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Ježíš řekl svým učedníkům:

„Byl jeden bohatý člověk a ten měl správce, kterého obvinili, že prý zpronevěřuje jeho majetek. Zavolal ho a řekl mu: 'Co to o tobě slyším? Slož účty ze svého správcovství! Správcem už dál být nemůžeš.'

Správce si řekl: 'Co si počnu, když mě můj pán zbavuje správcovství? Kopat neumím, žebrat se stydím. Už vím, co udělám, aby mě lidé přijali k sobě do domu, až budu zbaven správcovství.'

Zavolal si dlužníky svého pána, každého zvlášť, a zeptal se prvního: 'Kolik jsi mému pánovi dlužen?' Odpověděl: 'Sto věder oleje.' Řekl mu: 'Tady máš svůj úpis, honem si sedni a napiš padesát.' Pak se zeptal druhého: 'Kolik ty jsi dlužen?' Odpověděl: 'Sto korců pšenice.' Řekl mu: 'Tady máš svůj úpis a napiš osmdesát.' Pán pochválil nepoctivého správce, že jednal prozíravě. Děti tohoto světa jsou totiž k sobě navzájem prozíravější než děti světla.

A já vám říkám: Získávejte si přátele z nespravedlivého mamonu, abyste - až ho nebude - byli přijati do příbytků věčných.

Kdo je věrný v maličkosti, je věrný i ve velké věci, a kdo je v maličkosti nepoctivý, je nepoctivý i ve velké věci. Jestliže jste tedy nebyli věrní v nespravedlivém mamonu, kdo vám svěří pravé bohatství? Jestliže jste nebyli věrní v cizím, kdo vám dá, co je vaše?

Žádný služebník nemůže sloužit dvěma pánům. Buď jednoho bude zanedbávat a druhého milovat, nebo se bude prvního držet a druhým pohrdne.

Nemůžete sloužit Bohu i mamonu."

ZE SVĚTA

Odzbrojování albánských povstalců v Makedonii – Průběh operace Hlavní sklizeň přijel osobně zkontrolovat generální tajemník Severoatlantické aliance George Robertson. Množství dosud shromážděných zbraní podle něj svědčí o tom, že povstalci plní dohodu o svém odzbrojení. Robertson také jednal s politickými lídry Makedonie o jejich naplňování mírového plánu. Zbraně vybrané od Albáncůse převážejí na vojenskou základnu Krivolak v centrální Makedonii a odkud jsou poté transportovány do Řecka ke zničení. Šéf NATO řekl, že počet doposud shromážděných zbraní (asi třetina celkového počtu) je dostačujícím důkazem toho, že Albánci plní dohodu s aliancí o dobrovolném odzbrojení. Proto by makedonský parlament neměl oddalovat projednávání ústavních změn, zaručujících více práv pro albánskou menšinu v zemi. Velitelé povstalců z UCK, kteří mají základnu ve vesnici Šipkovica v horách nad Tetovem, potvrdili, že zbytek zbraní vydají během tří týdnů, ale pouze v případě, že parlament naplní mírovou smlouvu, podepsanou v Ohridu začátkem srpna. Jednotky KFOR zadržely v uplynulých dnech celkem 200 albánských povstalců, kteří se snažili dostat přes zelenou hranici z Makedonie do sousedního Kosova.

Teroristický útok v Čečensku - Smrt dvanácti lidí si vyžádal teroristický útok v Čečensku 29.srpna. Zaparkované nákladní auto s výbušninami explodovalo v čečenské vesnici Okťabrskoje ve chvíli, kdy ho míjela vojenská kolona. Mezi dvanácti obětmi výbuchu jsou nejen čtyři vojáci a dva pracovníci vojenského velitelství, ale i šest civilních obyvatel. K explozi došlo poblíž místního tržiště, dalších šest lidí bylo při útoku zraněno. Po výbuchu zaútočila skupina separatistů na kolonu i granátomety. Podle informací velení ruských vojenských sil, umístěných v severokavkazské republice, byl při přestřelce jeden čečenský ozbrojenec zajat. Mezi tím útočí ruské letectvo i další jednotky na pozice čečenských separatistů na řadě míst republiky. Raketový úder ve vesnici Pěrvomajskoje měl údajně zlikvidovat na 20 ozbrojenců.

Další potyčky v pásmu Gazy - Napjatá situace panuje nadále na Západním břehu Jordánu a v pásmu Gazy. Dva izraelské tanky vnikly do uprchlického tábora Dajr Baláh v pásmu Gaza. Akci provázela intenzivní přestřelka. Izraelský vojenský zdroj předtím sdělil, že Palestinci stříleli z automatických zbraní na nedalekou židovskou osadu Kfar Darom. Izraelci pronikli také do uprchlického tábora Ajdá nedaleko vesnice Bajt Džalá na západním břehu a v samotné vesnici obsadili pět neobydlených budov, které Palestinci využívali k ostřelování židovské osady Gilo. Izraelské tanky zničily i stanoviště palestinské policie u Rafáhu na jihu pásma Gazy. Palestinci naopak vypálili z města Hebron sedm minometných granátů na nedalekou židovskou osadu Harsina a vážně zranili Izraelce střežícího židovskou osadu Hašmonajm u Ramalláhu.

Královská svatba v Norsku - Norsko po třiatřiceti letech opět zažilo královskou svatbu. Korunní princ Haakon se v sobotu 25.srpna oženil s dívkou Mete-Marit, která se tím stala norskou korunní princeznou. Svatba přitahuje velkou mezinárodní pozornost, protože korunní princeznou Norska je svobodná matka, bývalá servírka, se čtyřletým synem. Korunní princ Haakon Magnus a jeho snoubenka Mette-Marit Tjessem-Hoibyová si řekli své „ano" ve slavnostně vyzdobené luteránské katedrále, kde se sešli téměř všichni zástupci evropských královských rodin. Nechyběl například princ Charles a dánská královna Margaretta. Patnáct tisíc růží zkrášlilo norskou metropoli, v ulicích města zdravily svatebčany tisíce lidí a atmosféra připomínala olympijské hry v Lillehammeru. Svatebním obřadem ale slavnost nezkončila, město Oslo připravilo jako dárek koncert pod otevřeným nebem, sestavený z milostných árií slavných oper. Lidé mohli na ulicích ochutnat stejné jídlo, jaké bylo podáváno při slavnostní hostině na zámku. Královská svatba vyvrcholila obrovským ohňostrojem. Po svatbě se královští novomanželé vydali na svou svatební cestu, jejíž první zastávkou měla být Kodaň. Když však královská jachta Norge podle plánu zakotvila v kodaňském přístavu, čerství novomanželé na její palubě nebyli. Mluvčí norského královského paláce Sven Gjeruldsen pouze sdělil, že princ Haakon a jeho „Popelka", jak je novomanželka kvůli svému životnímu příběhu nazývána, vystoupili z lodi na nezmámém místě „někde cestou." Tak královští novomanželé přesně okopírovali trik, který už s úspěchem použili před 33 lety princovi rodiče, nynější norský král Harald a královna Sonja. Také oni při své svatební cestě stejně unikli nesčetným zvědavcům a zajistili si kdesi v norských horách pár dnů nerušeného soukromí.

Z Mezinárodní vesmírné stanice se vrátila domů druhá expedice - Dva muži a jedna žena se po půl roce stráveném ve vesmíru vrátili konečně domů. Budou si tak moci znovu „napumpovat" svaly a pochutnat si na svém oblíbeném jídle. Aby astronauti udrželi tělesnou kondici využívali po dobu svého pobytu ve vesmíru speciální cvičební náčiní. „Dodržovali jsme určitý program, abychom se udrželi ve formě. Měli jsme šlapací a posilovací stroje," uvedl astronaut Voss v interview pro americkou televizní stanici CNN. Astronauty teď čeká 45denní terapie kvůli regeneraci svalů a obnovení síly kostí, kterou ztratili během pobytu ve stavu bez tíže. Jejich let trval 167 dnů a byl druhým nejdelším v historii americké NASA. Ruský astronaut Usačev již má s následky dlouhotrvajícího pobytu ve vesmíru zkušenosti. V minulosti se účastnil dvou misí na ruské vesmírné stanici Mir. Celkem strávil ve vesmíru 533 dní. Šampionem dlouhodobých pobytů mimo planetu je ruský kosmonaut Sergej Avdějev. Se svými 747 dny drží stále mezi „vesmírnou elitou" rekord. V průběhu své mise doručil raketoplán Discovery na vesmírnou stanici ISS novou skupinu „osadníků" nazvanou Třetí expedice a vyzvedl tamější dočasné obyvatele: Vosse, Helmsovou a Usačeva. Posádku Třetí expe-

dice tvoří pouze muži: americký kapitán a dva rušti vesmírní letci. Ti spolu budou muset vydržet následující čtyři měsíce. „Jsme opravdu rádi, že jsme se mohli podílet na výměně expedic. Třetí expedice nyní úspěšně pokračuje ve své misi," sdělil velitel lodi Discovery Scott Horowitz. Členové Třetí expedice vyprázdnili ruskou zásobovací loď Progress, která dodala na stanici dvě a půl tuny materiálu. Uvolnilo se tak místo pro novou loď s dalším materiálem. Ruský Progress má na zpáteční cestě k Zemi shořet v atmosféře. Projekt vesmírné stanice ISS, na kterém spolupracují Spojené státy, Kanada, evropské země a Japonsko, by měl být dokončen v tomto desetiletí. Celkově bude jeho realizace stát více než 100 miliard dolarů.

Až 100 tisíc Číňanů se nakazilo AIDS při transfuzích - Dárcovství krve pokoutním krevním bankám v chudých venkovských oblastech Číny v devadesátých letech sehrálo klíčovou roli v rychlém šíření nákazy HIV/AIDS. Čínské úřady vůbec poprvé sdělily, že za první pololetí letošního roku zaznamenaly 67% nárůst infikovaných osob. Činští činitelé uvedli, že při odběrech, při nichž nebyly dodrženy základní hygienické zásady, se nakazilo 30 až 50 tisíc obyvatel. Náměstek čínského ministra zdravotnictví Jin Takchuej na tiskové konferenci v Pekingu připustil, že některé odhady hovoří o 80 až 100 tisících. Oficiální statistiky dosud uváděly 26 058 registrovaných pacientů HIV/AIDS, z nichž 70 procent tvoří narkomani aplikující si drogy intravenózně. Dalším vážným zdrojem nákazy jsou prostitutky. Jin obvinil místní úřady v postižených oblastech, že se snažily záležitost ututlat. V provincii Che-nan, kde v některých vesnicích je až 65 procent obyvatel HIV pozitivních, se na nelegálních obchodech s krví podílely dokonce nemocnice a za vysoké úplatky je kryli tamější nejvyšší státní činitelé. K infekcím docházelo především tak, že při odběrech se smíchala krev od několika dárců dohromady, z ní se odstředila krevní plasma a zbytek se znovu injekčně vpravil do krevního oběhu dárců. Faktem však je, že někdy i samotní vesničané nechtěli, aby pravda vyšla najevo: „Zveřejněním zpráv o epidemii ohrozíte zájmy 3000 zdravých lidí," napsali náměstkovi ministra. Bojí se totiž, že z míst označených veřejně jako „centra AIDS" si nikdo nebude ochoten koupit žádné produkty, dokonce ani zeleninu, a vesničané přijdou o zdroj svých skromných příjmů. Celkový počet Číňanů trpících HIV/AIDS odhaduje Jin na 600 tisíc. Vláda hodlá udržet jejich počet do roku 2010 pod 1,5 miliónu. OSN ovšem nedávno varovala, že pokud Peking nepodnikne rozhodná opatření, bude do roku 2010 v zemi nejméně deset miliónů lidí nakažených virem HIV či již nemocných AIDS.

Paraglidista uvízl na Soše svobody - Atraktivnost jedné z hlavních pamětihodností největšího amerického města New Yorku - Sochy svobody - nechtěně ještě zvýšil neznámý paraglidista, který při letu nad newyorským přístavem 23.srpna škrtnul padákem o pochodeň ve vztyčené paži sochy a zůstal na ní viset. Jasně oranžový padák, zamotaný kolem pochodně sochy, a na něm visící muž byli zdaleka k vidění dobrou půlhodinu. Teprve potom se příslušníkům newyorské policie podařilo paraglidistu sundat. Přitáhli ho na plošinu umístěnou těsně pod pochodní. Sochu svobody věnovala Spojeným státům Francie. Nad New Yorkem se tyčí od roku 1886. Je vysoká 45 metrů, včetně podstavce pak více než 90 metrů.

Charita pomáhá s výstavbou domků v Indii - Mezinárodní charita (Caritas Internationalis – CI), jejíž součástí je také Česká katolická charita (ČKCH), plánuje stavbu domků v 10 vesnicích indické provincie Gujarat pro 3.120 rodin, které přišly při letošním lednovém zemětřesení o všechno. V těchto vesnicích se v rámci programu obnovy postaví také vodovod, škola, komunitní centrum a správní úřad. Program obnovy probíhá ve dvou fázích. Letos by mělo ve zmíněné oblasti vyrůst 1.500 nových domků, v příštím roce zbývajících 1.620. Mezinárodní charita poskytne na program obnovy celkem přes 8 milionů dolarů. Přes 2 miliony korun je dnes na tuto akci také na sbírkovém kontu ČKCH. Z této částky Charita zatím uhradila 128 tisíc Kč za leteckou zásilku antibiotik. „Nyní posíláme ze sbírky do indické provincie Gujarat milion padesát tisíc korun, což je částka na stavbu 10 domků," uvedla Květa Princová, vedoucí Humanitárního střediska sdružení ČKCH. Náklady na jeden domek, včetně podílu na výstavbu infrastruktury, činí přibližně 140 tisíc korun. 35 tisíc korun hradí indická vláda, 105 tisíci Kč přispívá Charita. Přízemní domek pro jednu rodinu tvoří jedna místnost o velikosti 30 m2, WC je venku. K domku náleží pozemek o rozloze 100 m2. ČKCH zašle další peníze na druhou fázi programu příští rok v březnu. *ČBK*

Ministrantská pouť do Říma - Přes 20 tisíc ministrantů a ministrantek ze 12 zemí se setkalo na své mezinárodní pouti v Římě 30.července. Nejvíce účastníků bylo z Německa a Rakouska, připutovali také ministranti z České republiky. Vrcholem pouti, kterou pravidelně každých pět let svolává "Coetus Internationalis Ministrantium" (CIM), bylo společné procesí do baziliky sv. Petra 31.července, následující večerní modlitba na Svatopetrském náměstí a účast na papežské audienci ve středu 1. srpna. *ČBK*

Australané nasadí na žraloky satelity - Austrálští vědci chtějí v budoucnu připevňovat k ploutvím žraloků satelitní antény a jejich pomocí monitorovat pohyby těchto nebezpečných dravců. Na jejich konto zejména u pobřeží Jižní Austrálie připadá stále narůstající počet tragických neštěstí. Nejnebezpečnější je žralok bílý, zvěčněný ve známém filmu Čelisti. Tyto nebezpečné ryby si vzala na mušku organizace Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation (CSIRO), znepokojená tím, že v uplynulých deseti měsících dramaticky vzrostl počet incidentů, jež skončily smrtí nebo těžkým zraněním koupajících se lidí a surfařů. Vědecký ředitel CSIRO Barry Bruce uvedl, že satelity zachytí pohyb ryb a umožní pobřežním hlídkám včasné varování plavců a rybářů před blížícím se nebezpečím. Náklady na projekt budou vysoké, dosáhnou až 5 tisíc dolarů na jednu rybu.

Podle ČTK a agentur

Z VLASTI

Carolina od 9. do 22.srpna 2001

Politické události

Britské kontroly se vracejí na pražské letiště

Česká vláda na svém zasedání ve středu 22.srpna vyslovila souhlas s tím, že britští konzulární úředníci se mohou vrátit na ruzyňské letiště v Praze a vykonávat kontrolu pasažérů cestujících do Velké Británie stejným způsobem, jako tomu bylo v období od 18.července do 9.srpna. Britský ministr zahraničních věcí o souhlas požádal českou vládu v pondělí 20.srpna a jak prohlásil český ministr zahraničí Jan Kavan: "Britská vláda jinou alternativu než kontroly nebo víza nenabídla." Britská žádost reagovala na zvyšující se počet českých žadatelů o azyl v Británii. Od pozastavení kontrol na letišti v průběhu dvou týdnů 61 dalších českých občanů požádalo v Británii o azyl. Jde přitom o hlavní žadatele, kteří obvykle zastupují celou rodinu. Rozhodnutí české vlády kritizoval předseda Občanské demokratické strany ODS Václav Klaus, který prohlásil: "Nemůžeme přijmout, aby Británie řešila vlastní problém své imigrační politiky za pomoci české vlády a na úkor našich občanů." Vláda je naproti tomu přesvědčena, že kontroly jsou menším zlem, než zavedení víz pro občany. Premiér Zeman ve svém vystoupení v České televizi 22.srpna večer zdůraznil, že "víza by se týkala přibližně tří set tisíc lidí ročně, kteří by museli platit 2000 korun za vízum," zatímco kontrolami neprojde jen několik stovek lidí.

Čeští vojáci v Makedonii

V pátek 17.srpna dorazila do makedonského hlavního města Skopje první skupina českých vojáků, kteří se zde mají účastnit operace Hlavní sklizeň (Essential Harvest). Účelem operace je dohlížet na odzbrojení albánských povstalců (UCK) podle politické dohody, kterou makedonští a albánští politici podepsali 13.srpna. Operace Hlavní sklizeň se má účastnit 3500 vojáků NATO po dobu 30 dnů. Čeští výsadkáři, jejichž počet má postupně vzrůst na 120, připraví pod britským velením vše potřebné pro příjezd dalších vojáků a po zahájení operace budou sloužit jako strážní jednotka. Zda a kdy operace Hlavní sklizeň začne v plném rozsahu, záviselo na politickém rozhodnutí členských států NATO. Jejich velvyslanci v Bruselu zvažovali, zda jsou v Makedonii vytvořeny podmínky pro úspěšný průběh operace, tj. zda se plní podmínky příměří mezi makedonskou armádou a albánskými povstalci. Ve středu 22.srpna se Severoatlantická rada rozhodla operaci zahájit.

Temelín ve zkušebním provozu - opět s poruchami

V neděli 12.srpna byl po tříměsíční přestávce znovu spuštěn jaderný reaktor temelínské jaderné elektrárny. Uvádění do provozu se zastavilo 4.května kvůli deformaci jednoho ze tří dílů turbíny, jehož oprava stála téměř 40 milionů korun. Nový start zkušebního provozu znovu vyvolal protesty některých rakouských politiků a reprezentantů protijaderných hnutí. Ve středu 15.srpna pronikly na veřejnost zprávy, že turbína opět vibruje, ale jak se ukázalo, krátkodobé odstavení turbíny prý sloužilo k běžnému "dovyvážení rotorové soustavy". V neděli v noci byl reaktor automaticky odstaven kvůli softwarovému problému regulace přívodu páry. Odpůrci Temelína na internetu spočítali, že se jednalo o dvacátou třetí poruchu reaktoru od zahájení zkoušek. Podle ředitele elektrárny Františka Hezouckého je vše zatím v normě a pokud je na Temelínu něco mimořádného, pak je to skutečnost, že se jedná o první jadernou elektrárnu, která se uvádí do provozu v přímém přenosu pro veřejnost.

Německý kancléř Schroeder se sešel s premiérem Zemanem

Německý kancléř Gerhard Schroeder, který zavítal v úterý 21.srpna na jednodenní návštěvu České republiky, navštívil automobilku Škoda v Mladé Boleslavi a "stavbu smíření" v Liberci, kde na místě bývalé synagogy se postavila za přispění Česko-německého fondu budoucnosti nová vědecká knihovna a židovská modlitebna. Na zámku Sychrov nedaleko Liberce se kancléř Schroeder setkal s českým premiérem Milošem Zemanem. Jednání byli přítomni také ministři zahraničí a kultury Jan Kavan a Pavel Dostál. Když oba státníci informovali novináře o svých rozhovorech, Miloš Zeman poprvé připustil, že český stát přistoupí na některá omezení pro pohyb pracovníku v prvních letech členství v Evropské unii. Na druhé straně Gerhard Schroeder zopakoval, že Německo nebude brzdit vstup České republiky do unie kvůli jaderné elektrárně Temelín.

Počet žádostí o azyl v České republice stoupá

Již 11.400 osob požádalo letos o azyl v České republice, čímž se naše republika zařadila na osmé místo v Evropě. Jak uvedl 18.srpna deník MF DNES, ve srovnání se stejným obdobím loňského roku je nárůst žádostí více než třetinový (vloni od ledna do srpna úřady registrovaly 8788 žádostí). Nejvíce žadatelů o azyl pochází z Ukrajiny, Moldávie a Rumunska a z větší části se jedná o uprchlíky, kteří odcházejí ze své země nikoli z politických důvodů, ale z ekonomických důvodů. Český azylový zákon totiž umožňuje žadatelům o azyl během čekání na rozhodnutí státu pracovat a jak prohlásil ředitel odboru azylové a migrační politiky ministerstva vnitra Tomáš Haisman, "azylová procedura je pro cizince nejjednodušším způsobem legalizace pobytu u nás." Také proto ministerstvo vnitra vypracovalo novelu azylového zákona, která zpřísňuje podmínky azylového řízení a která by měla platit od příštího roku.

Budou archivy tajné policie otevřeny všem?

Senátní návrh zákona, který má umožnit zveřejnění dosud nepřístupných archivních materiálů někdejší tajné policie StB, byl schválen většinou 57 ze 73 přítomných senátorů ve čtvrtek 9.srpna. Až dosud mohly poškozené osoby nahlédnout pouze do svých vlastních svazků. Podle nového zákona budou moci nahlédnout do archívu StB všechny osoby starší 18 let. Návrh zákona však musí ještě projít Sněmovnou a očekává se, že v něm dojde ke změnám a úpravám.

Ze Slovenska

Předseda parlamentu vyhlásil volby do samospráv bez kompetenčního zákona

Předseda Národni rady Jozef Migas nečekaně vyhlásil datum voleb do vyšších územních celků (VUC), a to na 1.prosinec 2001. Toto rozhodnutí bylo přijato, aniž by byly stanoveny pravomoci VUC. Migas tvrdí, že to nebylo jednoduché rozhodnutí, především kvůli zpolitizování reformy veřejné správy a kvůli absenci kompetenčního zákona. Tvrdí však, že podmínky k rozběhnutí reformy od 1.1.2002 "nejsou ideální, ale reálné" (deník Pravda 18.srpna). Vláda nestihla klíčový kompetenční zákon předložit na zářijové jednání Národní rady SR. Proto se bude muset zákon projednat a schválit buď na mimořádné schůzi nebo ve zkráceném legislativním řízení anebo přijde na pořad jednání až v říjnu. Strana maďarské koalice (SMK), která zvažuje vystoupení z koalice, pokládá vyhlášení termínu voleb za politické gesto namířené proti SMK. Podle mnohých politiků znamená definitivní stanovení termínu voleb konec možných diskusí o změnách počtu a hranic VUC. Premiér Mikuláš Dzurinda Migasův krok uvítal. Nespokojené je Sdružení měst a obcí Slovenska, protože nejsou ještě známé kompetence VUC. Při prosincových volbách do orgánů osmi samosprávných VUC budou občané volit 401 poslanců a osm předsedů. Kandidátské listiny předkládají politické strany a nezávislí kandidáti. Předsedové VUC budou voleni dvoukolově.

Ze Slovenska stručně

* Slovenská vláda 20.srpna rozhodla o pětiprocentním navýšení důchodů od října tohoto roku. Toto rozhodnutí, které bylo podmíněno splněním kritéria pětiprocentního nárůstu průměrných mezd v hospodářství, musí ještě schválit parlament. Nezbytných 900 milionů korun půjde z úspor správního fondu Sociální pojišťovny. Valorizace se bude týkat starobních, invalidních, částečně invalidních, vdovských a sirotčích důchodů, jakož i důchodů za výsluhu let.

* Církve na Slovensku požadují smlouvu se Slovenskou republikou upravující vztah státu a církve, podobnou vloni prijaté Vatikánské smlouvě mezi Slovenskem a Svatou stolicí v Římě. Církve předpokládají kupříkladu povinnost státu vytvářet podmínky pro vyučování náboženství ve školách, když si to vyžádají rodiče dětí. Jedním ze specifických požadavků je zastoupení ve Stálé misi při OSN v Ženevě.

Ekonomika

Ministr dopravy Schling pod palbou

Asi sto automobilů blokovalo v pondělí 20.srpna téměř deset hodin Ministerstvo dopravy v Praze. Demonstrace, při které se spojilo Sdružení drobných dovozců aut s Asociací autoškol, žádala, aby ministr dopravy Jaromír Schling odstoupil. Dovozci aut mu vyčítají, že po přijetí novely zákona zpřísňující dovoz ojetých automobilů ze zahraničí, nebyly vydány prováděcí předpisy, takže od 1.července nelze přihlásit žádné dovezené auto ze zahraničí. Majitelé autoškol kritizují ministerstvo dopravy za špatný systém zkoušek nezbytných k získání řidičského průkazu. Blokáda ministerstva přestala až tehdy, když demonstrujícím byla slíbena schůzka s premiérem Milošem Zemanem v pondělí 27.srpna.

Nový automobil Škoda

Automobilka Škoda Mladá Boleslav představila 10.srpna svůj nový model 2001 - limuzínu Škoda Superb, která by měla být srovnatelná s automobily kategorie, do které spadá například Ford Mondeo nebo Opel Omega.

Kurzovní lístek ČNB 23. 8. 2001

EUR, 1	34.290
Francie, 1	5.227
Itálie, 1000	17.709
Rakousko, 1	2.492
SRN, 1	17.532
Kanada, 1	23.962
Slovensko, 100	79.278
USA, 1	37.122

Kultura

Trutnovský kotel tolerantní a opět s Václavem Havlem

Více než deset tisíc lidí a asi šedesát kapel se sešlo na hudebním festivalu Open Air Music Festival, který se konal v Trutnově o víkendu 17.-19.srpna již po jedenácté. Počátky festivalu se datují do roku 1987, kdy státní bezpečnost festival rozehnala a kdy si pořadatelé uschovali aparaturu v nedalekém Hrádečku u tehdejšího disidenta Václava Havla. Dnešní prezident Václav Havel také letos trutnovský festival navštívil a poslechl si celé vystoupení kapely Velvet Underground Revival, v níž hrají dva členové skupiny Plastic People. Deník MF DNES uvedl svoji recenzi titulkem: Trutnovský kotel byl tolerantní, čímž reagoval na skutečnost, že festival soustředil pod svá křídla nejrůznější hudební styly, jejichž rozpětí bylo veliké. Prostor zde dostal jak Petr Vasa s kapelou Ty syčáci, tak Monkey Business, folkový Nerez, skupina baviče Ivo Pesáka Rockec, i Zuzana Navarová se skupinou Kola. Hlavní zahraniční hvězdou festivalu byla americká kapela Fear Factory.

Verdiovský festival v Praze

V sobotu 18.srpna začal operou Trubadur již devátý Verdiovský festival, který každý rok na konci léta pořádá Státní opera Praha. Přehlídka nabídne pět Verdiho oper, mezi nimi obnovenou premiéru díla Maškarní ples, a potrvá do 2.září. Letos však v programu festivalu chybí opera Aida, protože kulisy a kostýmy se balí na cestu do Japonska, kde bude soubor Státní opery Praha na podzim hostovat.

Sport

Oštěpař Železný vyhrál potřetí titul mistra světa

Jan Železný napodobil desetibojaře Tomáše Dvořáka a 15.srpna na světovém šampionátu atletů v Edmontonu se stal už potřetí mistrem světa. Díky němu a Dvořákovi získala česká výprava jediné dvě medaile. Trojnásobný olympijský vítěz Železný (35 let) se dosud radoval z titulu v letech 1993 a 1995, kromě toho získal na MS dvakrát bronz. Železný už v kvalifikaci přehodil prvním pokusem dlouhým 90 metrů a 76 centimetrů rekord mistrovství. V závodě po nevydařeném prvním pokusu získal druhým hodem dlouhým 92,80 metru rekord zpět, poté co mu ho nakrátko sebral Fin Aki Parviainen (91,31). V dalších pokusech se už nezlepšil, ale o vítězství se bát nemusel. Třetí místo v soutěži obsadil Řek Konstantinos Gatsioudis (89,95).

KŘIVOKLÁTSKO KOLÉBKA ČESKÉ MYSLIVOSTI

V této oblasti nebyl rovnovážný přírodní stav lidskou činností zatím příliš narušen. Charakteristické jsou rozlehlé, souvislé lesy, tvořené převážně původními dřevinami. V níže položeném vnitrozemí nemají tyto porosty obdobu. Křivoklátsko si tak místy zachovalo obraz české krajiny, jak vypadala před zásahem člověka.

Již roku 1977 byla tato oblast organizací OSN zařazena do celosvětové sítě rezervací a nese status biosférické rezervace UNESCO. O rok později zde byla vyhlášena Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko o rozloze 62.800 ha, tvořená atraktivní a esteticky působivou přírodou. Důvodem nebyly jen lesy, ale i geologická stavba území, přirozená vegetace, zachovalá zvířena a konečně i historické památky.

Tím, že Křivoklátsko patřilo až do roku 1685 k zemím Koruny české, byly lesy chráněny před velkými těžbami a původní podoba krajiny se z velké části zachovala. V dalším období se stav ještě zlepšoval. První pravidelné výsadby lesních dřevin se datují k roku 1800. Již v roce 1840 vznikla na Křivoklátsku také první lesnická škola. Druhová skladba však byla pozměněna ve prospěch jehličnatých dřevin, což bylo příčinou řady kalamit. Člověk tedy nepoškozoval lesy v dávné minulosti klučením a vypalováním, ale spíše zásahem do ekologie tohoto systému.

Půvabné lesní celky představují prvotřídní oblasti pro myslivost. Křivoklátsko bylo již od prvopočátku oblíbeným lovištěm českých knížat a králů. Důvodů bylo hned několik - romantická krajina, rozsáhlé lesní komplexy a nebývalé množství zvěře. Honitba, na kterou se podařilo pozvat panovníka nebo příslušníka jeho rodiny, se měnila v okázalou slavnost zakončenou hostinou. S počátkem 16. století nastala větší péče o zvěř a zakládaly se i první obory. Později se také objevovaly snahy o zavádění různých druhů dovezených z ciziny. Z Ruska sem byli přivezeni sobi a zubři, z Tyrolska kamzíci, kozorožci a svišti, z Austrálie dokonce i klokani. Ale žádný z těchto druhů zde dlouho nevydržel.

Křivoklát – královský hrad ze 13.století

Na pestrost a početní stavy zvěře můžeme usoudit podle počtu kusů ulovených na Křivoklátsku v letech 1813 - 1913. Za těchto 100 let zde bylo uloveno např.: 17.576 jelenů, 246.272 zajíců, 172.690 koroptví, 7.532 lišek, 7.933 tchořů a tím výčet zdaleka nekončí.

Křivoklátsko stále ještě láká myslivce bohatstvím zvěře i překrásnou přírodou, která prožitek lovu mnohokrát znásobí. Hlavní zvěří zůstávají jeleni a srnci, dále pak daňci, mufloni, hojní jsou divocí vepři a škálu doplňují bažanti, koroptve a zajíci.

Křivoklátsko je nejpozoruhodnější revír České republiky. Za 1000 let zde bylo postaveno 21 loveckých objektů, pokud je vůbec známe všechny. Branou Křivoklátska bývalo hradiště a později hrad Tetín, jedno z nejstarších českých sídlišť, proslulé zavražděním kněžny Ludmily. Posledními zdejšími hrady, které ještě sloužily k pobytům krále Václava IV. byli Žebrák a Točník. Mezi nejznámější však nesporně patří gotický lovecký hrad z poloviny 13.století vybudovaný králem Václavem I. na místě staršího dřevěného hradu, který byl připomínán již kolem roku 1109 v Kosmově kronice - Křivoklát, který je národní kulturní památkou. Své dětství zde prožíval Karel IV., jako lovecký hrad byl užíván Václavem IV. a často sloužil jako státní vězení. Ve výčtu nesmí chybět renesanční lovecký zámek Lány, který nechal postavit Rudolf II. Po roce 1918 se Lány staly sídlem prezidentů Československa, respektive České republiky.

David Janík Uherské Hradiště, ČR

Poděkování
našim dobrodincům

Na rozvoj tisku a podporu Hlasů národa a České katolické misie v uplynulé době přispěli naši čtenáři a pravidelní odběratelé:

$ 500:
Svec & Sons - Funeral Home

$ 300:
Antonín a Rose M. Mostek
Michael D. Nicholson

$ 200:
Dr.John a Dr.Mila Kyncl
Alliance of Czechosl. Exiles in Chicago

$ 150:
Nejmenovaný dárce

$ 100:
St. John Nepom. Church - Cleveland
Czech Voice of Cleveland
Linda a Stephen Martinek
Patrick a Eva Folke

$ 50:
Karel Kříž k uctění památky Fr. V. Víta
Mimi Opplt
Joseph Kocab

$ 40:
Marie Korwin

$ 25:
St. John Neumann Chapel
St.Joseph Society No.156 Czech Catholic Union Cleveland na památku Dr. Václava Hyvnara

$ 20:
Josph Kocab, A. Santora, Jo. Lepka

Všem dárcům upřímně děkujeme a za Vaši šlechetnost Vám vzdáváme křesťanské Pán Bůh zaplať. Na všechny pamatujeme v modlitbách.

Fr. Dušan Hladík

!!! POZOR !!!

V poslední době měla redakce Hlasů národa i Česká katolická misie problémy s doručováním poštovních zásilek. Některé došly v minulých dnech s mnoha měsíčním zpožděním, jiné se vrátily odesílatelům. Proto Vás prosíme,

posílejte své dopisy na adresu:

Hlasy národa
P.O. Box 508 576
Cicero, IL 60804

Ústředna moravských spolků

Vás srdečně zve na velkou národopisnou slavnost

62. MORAVSKÝ DEN,

který se koná v neděli 23.září 2001

v sále Union Hall,6200 Joliet Road a La Grange Road v Countryside, IL.

V 10.30 hod. dop. SLAVNÁ MŠE SVATÁ

Pontifikální mši svatou v češtině s národními zpěvy a českým kázáním
bude sloužit náš biskup pro krajany v exilu

Mons. ThDr. Petr Esterka

spolu se zdejšími kněžími Fr. Dušanem Hladíkem a Fr. Odilem Crkvou, OSB

Ve 2.00 hod. odp. FOLKLORNÍ PROGRAM

V bohatém programu uvidíte taneční a pěvecké skupiny v lidových krojích od dětí až po dospělé.
Letos vystoupí: domácí taneční skupiny UMS Besídka, Šohajka, Mladost, Omladina a Moravské kolo,
taneční skupina MCS, slovenský folklorní soubor „Veselica" i pěvecký kroužek UMS.
Po programu bude následovat veselice při dechové hudbě moravské kapely

„Bojanovské šestky"

pod vedením Antonína Pavluše, kapelníka Mistříňanky.
Dále bude otevřena kuchyně s tradičním moravským jídlem a pečivem ke kávě,
je připravena také tombola a stánek s upomínkovými předměty.

V předvečer, 22.září 2001 bude
TANEČNÍ ZÁBAVA

Ve stejném sále Union Hall, 6200 Joliet Rd., Countryside, IL.

Začátek v 8.00 hod.večer

K tanci bude hrát kapela

„Bojanovská šestka" z Moravy

Připraveno je též chutné občerstvení a nápoje.

Vstupné v sobotu i v neděli $15.00

Těšíme se na Vaši hojnou účast!

NOT ALL BUSINESS CARD ARE

CREATED BE EQUAL...

OTHER PRODUCTS:

E-BIC-CARD

E-BIC- FLOPPY

SOFTWARE

WEB SITE DESIGN

GRAPHIC DESIGN

CUSTOM SHAPES CD'S

CALL : 708-974-9700

DESIGNTRAX IS DEFINING WHAT BUSINESS CARDS IN THIS CENTURY ARE GOING TO BE...

DESIGNTRAX.COM

Česká katolická misie v Chicagu
Vás srdečne zve na

slavnostní mši svatou

v sobotu 22.září 2001 v 6.15 večer
v kostele Panny Marie Svatohorské
2414 S. 61st Ave., Cicero, IL 60804,
kterou bude sloužit náš krajanský biskup ustanovený pro Čechy žijící v zahraničí

Mons. ThDr. Petr Esterka

Sdružení československých exulantů v Chicagu

Vás srdečne zve na

VÝROČNÍ VÝLET - PIKNIK

v neděli 9.září 2001
v lesní rezervaci
„NATIONAL GROVE“
Zahrada č.1
27.ulice a Desplaines Ave. - North Riverside

Po celé odpoledne bude vyhrávat populární hudba „Concertina Club“. Uslyšíte všechny známé české a slovenské, národní i populární písně a tu Vaši nejmilejší si můžete dát zahrát a s nimi i zazpívat.

Již před polednem štáb kuchařů a kuchařek bude připraven, aby obsloužil všechny návštěvníky tradičními dobrotami, které jsou vždy na „pikniku exulantů“ tak vyhledávány. Jsou to pravé české jaternice, pravé moravské klobásy, párky a debrecínky, pověstné bramboráky, dále domácí švestkové koláče a různé pečivo všeho druhu ke kávě. Také dobře chlazené domácí i importované pivo nebude chybět.

Výlet exulantů je opravdu velkou společenskou událostí, na které nesmíte chybět. Těšíme se na Vaši návštěvu.

Výbor Sdružení čs. Exulantů v Chicagu

Česká katolická misie v Chicagu
Vás srdečně zve na tradiční

Pouť na Holy Hill

na Svatý Kopeček ve Wisconsinu
v neděli 7.října 2001

odjezd autobusu z Cermak Plaza od McDonald
v 8.00 hod. ráno
v 11.00 hod. dopoledne křížová cesta
potom možnost svaté zpovědi
oběd individuálně v místní kafeterii
ve 2.00 hod. odpoledne
česká mše svatá v hlavním kostele
a po ní pobožnost v kapli Panny Marie

Cena autobusového zájezdu 25.00 $
Děti do 15 let zdarma

Bližší informace a přihlášky:

Fr. Dušan Hladík - Telefon: (708) 656 - 7472
Ludvík Pospíchal - Telefon: (708) 485 - 8687

Svec & Sons

Funeral Home

Owned and Operated by the Svec Family since 1915

6227 WEST CERMAK ROAD, BERWYN, IL 60402

Private Parking

(708) 484-2050 (773) 242-2027

Zde mluvíme také česky

Jerry Jirák

Vás zve k poslechu hudby z naší vlasti
na radiové stanici 1450 AM
v neděli v 9.00 am
a v úterý a ve čtvrtek v 9.30 pm

HOUSEWORK

ENGLISH SPEAKING

3 – 4 DAYS / WEEK
5 HOURS EACH DAY

Lake Shore Drive Division

Phone: 1 - 312 - 943 8177

NEW CZECH RADIO SCHEDULE
for the Cleveland Area

Saturdays 2.00 – 3.00 p.m.
WERE 1300 AM
Sundays 1.00 – 3.00 p.m.
WERE 1300 AM
Host Joe Kocab

SPOLEČNOST PRO VĚDY A UMĚNÍ
SVU Chicago

zahajuje opět své pravidelné schůze a programy.
První poprázdninové setkání bude

v pátek 21.září 2001 v 7:30 večer

v budově Ústředny Moravských Spolků,
2140 S. Wesley, Berwyn.

Na pořadu bude stručný přehled přednášek a programů z nedávné, velmi úspěšné konference SVU, která se konala ve dnech 1.-3.srpna 2001 na University of Nebraska, Lincoln. Více než 200 profesorů a známých řečníků se zúčastnilo různých debat na námět:

„THE CZECH & SLOVAK LEGACY IN THE AMERICAS WITH THE FOCUS ON PRESERVING THEIR HERITAGE AND THE ACCENT ON YOUTH“

Předsedkyně naší odbočky, **profesorka Jana Tuzarová** se zúčastnila této SVU konference a sdělí nám své poznatky a zážitky. Volná debata bude následovat.

Všichni jsou srdečně vítáni

Dobrovolný dar $3.00

Věra Rokničová - Jednatelka SVU Chicago

Vroucí vzpomínka

30.září 2001 uplyne rok od chvíle, kdy byl Pánem života a smrti povolán na věčnost náš milovaný manžel, tatínek, bratr, strýc a přítel, pan

Julius Maňkoš

Narodil se 12.srpna 1933 v Kapušanech u Prešova na Slovensku a pocházel z pěti dětí. Hluboce věřící rodiče mu vštípili do srdce víru v Boha a lásku k lidem, které jej provázely po celý život. Po okupaci Československa Sovětskou armádou v roce 1968 odešel se svou rodinou za svobodou do USA. Zde prošel mnoha zaměstnáními a jako starostlivý otec se pečlivě staral o svou manželu a tři syny. Mimo to byl aktivní v mnoha krajanských organizacích. Celý život byl poznamenán hlubukou vírou v Boha a vroucí láskou k Panně Marii. V naší krajanské komunitě v kostele Panny Marie Svatohorské v Ciceru po dlouhá léta konal službu lektora a kostelníka. Jeho tělo nyní odpočívá v milované rodné zemi na Slovensku v Prešově.

Mše svatá za spásu jeho duše bude obětovaná v sobotu 30.září v 6.15 večer v kostele Panny Marie Svatohorské v Ciceru
Děkujeme všem, kdo si na našeho milovaného manžela, tatínka a bratra spolu s námi vzpomenou v modlitbě

Mária Maňkošová, manželka
Ján, Juraj a Nik, synové
Františka Zacharová a Mária Wachutová, sestry
Ladislav Maňkoš, bratr
a ostatní příbuzní v USA, Kanadě a na Slovensku

MATEŘŠTINA EXULANTŮ, EMIGRANTŮ a těch, kteří „nikdy nezradili"...

Jak často bych byl rád sáhl během těch dvaatřiceti let exilu po knize, jakou je apoteóza českého jazyka „Chrám i tvrz" nebo „Sonety kněžně" od Pavla Eisnera. Všechny poklady své domácí knihovny jsem však opustil a „nezahynul jsem." Jak to ale dopadlo s nimi, není ani zdaleka jisté... P. V. Folke

Po návratu z letošní návštěvy staré vlasti jsme dostali dopis od naší přítelkyně, Emy Červákové, žijící v Českých Budějovicích. Poznali jsme se s ní na schůzkách „Panevropské unie," což je taková budějovická specialita hned za „Budvarem." Ostatně, zmínili jsme se o nich už několikrát na stránkách „Hlasů národa." Každoroční májová setkání přátel a exulantů ze všech světadílů jsou organizována skupinkou obětavých českobudějovických „panevropanů" včetně výrazné osobnosti repatrianta z USA, prof. Dr. Radka Kleina-Jánského, Emy a Milana Červákových, Alenky Groulíkové a dalších. Tyto schůzky se staly v posledních letech budějovickou „institucí" svého druhu.

Dříve než přistoupíme k lichotivému zhodnocení ***jazyka exulantů*** zmíněnou autorkou dopisu, rádi bychom sdělili několik „jazykových zkušeností" ze zorného pole nás, exulantů.

Jeden z nejběžnějších a při tom nejsmutnějších případů je ten, kdy emigranti již zapomněli svou mateřštinu a jazyku nového domova se nikdy nenaučili. Jinou, světlejší variantou je typ „Blběnky." Je to postava z galerie nebo spíše panoptika románových hrdinů - hrdinek autora Josefa Škvoreckého. „Blběnka" si transponuje česká slova do „američtiny" a je to jistá obdoba češtiny emigrantů z chicagského Cicera, *jú nou.* Rozdíl je v tom, že „Blběnka" reprezentuje vyšší společenskou „cenovou skupinu," zatím co ti „cicerští" jsou v punktu mateřštiny představiteli „pracujících mas."

V posledních letech se objevil jazyk t. zv. „valutového emigranta." Jeho prototypem se stal český hokejista, pardon tenista, jménem, tuším, Lendl. Ten při svém známém „intervýjevu" na pražské televizi, po několika málo letech života v USA, se jen s velkými obtížemi rozpomínal na běžná česká slova, včetně spojek a citoslovců, *well*, a celkově předvedl trapný „jazykový koktejl," jenž volal po použití českých titulků.

Dosud však mluvíme výhradně o emigrantech, nikoliv o exulantech. Mezi těmito dvěma kategoriemi je totiž propastný rozdíl. Bolševici vhodili obě do jednoho pytle bez sebemenších nuancí a označili jmenovkou - „zrádná emigrace." Dokonce neučinili rozlišující výjimku ani pro emigrovavší soudruhy, jako byli „továryšči" a později Messrs. – Goldstücker, Hájek, Pelikán, Lustig, Pávka Kohout, Eufrat - pardon Tigrid a zástupy dalších, kteří ještě nedávno před emigrací stáli v řadách nesmiřitelných „bojovníků proti kapitalismu."

Mluvě o „mateřštině" právě uvedených představitelů bolševické avantgardy, není jisté, že čeština byla nutně jejich rodným jazykem. Ať už však je tomu jakkoliv, jisté je, že jejich dorozumívací prostředky, slovní i písemné, byly vždy poznamenány marxistickou frazeologií. Prostě řečeno, bylo z nich „tak nějak" cítit „komunistickou hantýrku" na sto honů...

Vliv tohoto komunistického „ocejchování" emigrace bohužel dosud přežívá v povědomí mnohých soukmenovců ve vlasti, v řečeném „sametovém Absurdistánu," až po současné dny...

Teď už však o tomtéž, t.j. o naší mateřštině, ale v radostnější tónině. Zde je dopis z „budějických luhů a pivovarů" paní Emy Červákové, která nezapře svou minulost literátky.

* * *

Vzdálení a přesto tak blízcí přátelé.

Je léto - čas dlouhých dnů, květin a slastných setkání. Je to období Vašich dočasných návratů do vlasti, kde se potěšíte s přáteli i s mateřštinou. V obchodech, v metru, v kavárnách, na ulici zní jazyk, jemuž bez větší bedlivosti stále dokonale rozumíte, jehož melodika je ve Vás navždy zakódovaná, jehož prostřednictvím se Vám i nám dostalo základu vzdělání i životní zkušenosti a jehož bohatost jsme využívali při dětských hrách i v prvních vyznáních...

Stejně to ostatně cítíme i my, neexulanti, při svých výletech mimo domov. Sama bych bývala nejraději líbala špinavý peron pohraničního nádražíčka, kde jsem poprvé znovu slyšela jadrné: „Franto, zacouvej s tou stodvojkou na druhou kolej!", ať jsem se už vracela odkudkoliv.

„Děláme cosi velkolepě starého a historického, když mluvíme česky," napsal ve své „Chvále řeči české" Karel Čapek. Děláme to a ovšem si to ani neuvědomujeme; zejména my, kteří jsme nikdy neopustili navždy svou rodnou kotlinu. Těžko se dá čekat třeba od tramvajáka, že bude mít

tenhle fakt neustále na paměti a bude slzet pohnutím, vyzývaje česky své běsnící pasažéry k pořádku. Ovšem na druhé straně - přece jen bychom si mohli tady doma svého jazyka více vážit. Jen co nám s měnícími se sférami vlivu přibylo germanismů, rusismů, anglicismů! A co novinářské prohřešky proti řádu jazyka, televizní oklesťování slovní bohatosti, o úrovni plakátových sdělení už ani radši nemluvě.

Nevracíte se do stejné řeky, když přijíždíte domů. Moc se toho změnilo, taky náš společný jazyk. ***Vy ale máte cosi, čemu bychom se měli naučit pozorně poslouchat: jakousi „jazykovou konzervu češtiny," autentické dědictví po předcích, nezkažené totalitou, masmédii a lhostejností ke sladkému zvuku slůvek, která nás učila maminka.***

A tak doufám, že se tyhle dva prameny najdou a spojí: ***Ta živá řeč, at už jakkoliv kostrbatě se vyvíjející, pošramocená a obnošená, s tou, chtělo by se říct velebnou a hýčkanou, kterou jste si odnesli v srdci jako často své jediné pouto s domovem.***

Ema

Chvála řeči české

Karel Čapek

Řeč je duše a vědomí národa. Náboženství, zvyky, národní poslání a všechny poměry se mohou zvrátit revolucí; jen v řeči není revoluce, nýbrž věcná kontinuita, věcné přejímání, tichý a hluboký vývoj jako v tvořící přírodě. Řeč je sama souvislost národa; nedá se uměle předělat, nedá se do ní nepřirozeně zasáhnout, může se vyhubit, ale nemůže se převracet; má houževnaté, organické bytí přírodních věcí. Tisíciletá minulost protéká každým slovem; děláme něco velkolepě starého a historického, když mluvíme česky. A přece každý z nás musel nově a původně objevit každé slovo; mateřská řeč je řeč dětství, první řeč duše, poklad prvních dobrodružství, nálezů a poznatků; věčně navazuješ na své dětství, mluvíš-li mateřským jazykem.

Řeč je sama duše a kultura národa. Její zvučnost a melodie dává svědectví o poetických radostech kmene; její skladba a čistota projevuje tajemné zákony myšlení; její přesnost a logičnost udává míru rozumových darů národa. Tam, kde skřípá a vrže řeč, skřípá a haraší něco v hlubokém bytí lidu; každá nechutnost a jalovost řeči, každá fráze a ošumělost je symptomem něčeho zkaženého v kolektivním životě. Myšlenky jsou naše, ale řeč patří národu. Každá korupce jazyka porušuje národní vědomí. Zdokonaluje-li se národ, musí se zdokonalovat i jazyk; neboť je živý a vyvíjí se s námi všemi, stále nesen výškou duševního napětí národního.

Spisovatel pracuje s mluvící a zpívající duší národa; z praktické řeči činí hodnotu duchovní a kulturní; každý nový slovní obrat, každý vyšší stupeň jazykové obsažnosti a přesnosti zvyšuje obsah a jasnost národního vědomí. Neznám dobrého spisovatele, který by nebyl jazykovým tvůrcem; není dobré literatury bez dokonalé řeči. Kdo neumí dát slovu prvotní svěžest nebo hudební valeur, myšlenkovou čistotu nebo věcnou srostitost, není spisovatel; ať jde a píše úvodníky nebo kazí národ jiným způsobem.

A ještě musím pochválit tebe, tebe, česká řeči, jazyku z nejtěžších mezi všemi, jazyku z nejbohatších všemi významy a odstíny, řeči nejdokonalejší, nejcitlivější, nejkadencovanější ze všech řečí, které znám nebo jsem slyšel mluvit. Chtěl bych umět napsat vše, co dovedeš vyjádřit; chtěl bych užít aspoň jedinkrát všech krásných, určitých, živoucích slov, která jsou v tobě. Nikdy jsi mi neselhala; jen já jsem selhával, nenacházeje ve své tvrdé hlavě dosti vědomí, dosti povzletu, dosti poznání, abych to vše přesně vyjádřil. Musel bych žít sterým životem, abych tě plně poznal; doposud nikdo neshlédl vše, co jsi; ještě jsi před námi, tajemná, překypující a plná dalekých výhledů, budoucí vědomí národa, který vzestupuje.

(Lidové noviny 1927)

ČESKÁ MŠE SVATÁ VE WASHINGTONU

V neděli

23.září 2001 v poledne

budeme mít v naší národní kapli českou mši svatou slouženou dp. Antonínem Kocurkem z New Yorku.

Prosíme naše krajany, aby se v hojném počtu zúčastnili této mše svaté konané v naší České duchovní tradici.

Za výbor České národní kaple
Vás všechny upřímně zvou

Col.Al. Brož (USAF Ret.)
Tel. (703) 698-5318

a

Dr.George J. Švejda, Ph.D.
Tel. (301) 421-9417

Létající prasátko

Tak vám dnes povím pohádku, která vlastně není vůbec pohádkou, protože je to skutečny příběh. Ale vy mně to asi nebudete věřit, protože příběhy tohoto druhu se odbývají jen ve veselohrách, anebo v jedné zemi, která se jmenuje Amerika. Občas se v této zemi stane něco neuvěřitelného a lidé ve světě si řeknou - kdo si zas tohle vymyslel! - Ale pak mávnou rukou a prohlásí - No jo, Amerika! tam je všechno možné! - a život jde dál.

O jedné takové nevšední události vám chci tedy povědět.

Na pokraji historického města Filadelfie ve státu Pennsylvania žila paní, už ani nevím, jak se jmenovala, ale nakonec na tom vlastně nezáleží. Ta paní ovdověla, byla úplně sama a tak, aby jí nebylo smutno, koupila si malého čuníka. Bylo to rozkošné stvoření: růžové selátko s očima jako knoflíky od prádelníku, s bílou skvrnou na bříšku. Nebyl to ovšem obyčejný čuník, jací se pěstují na venkově a kteří jednou skončí v podobě jitrnic anebo vepřových kotlet na našem stole. Prasátko bylo původem z Japonska; u nás se jim říká „pot-bellypig" a občas je vidíme v cirkuse ladně se procházet po zadních nohou, anebo skákat skrz hořící obruč. Paní mu dala jméno BABE podle filmového čuníka, který proslul tím, že uměl mluvit lidskou řečí; její Babe mluvit neuměl, jenom tichounce chrochtal, ale zato byl přítulný a rád se mazlil. Vypadal jako vycpaný medvídek a měl roztomilý kukuč, že se až srdce usmálo při pohledu na něj. Kolem krku přivázala mu paní červenou mašli a chodila s ním denně do parku na procházku. Babe sklízel obdiv kolemjdoucích, hlavně dětí, které ho hladily a dokonce i chovaly v náručí jako miminko.

Jednoho dne se paní rozhodla, že se přestěhuje na západ Ameriky a bude hledat štěstí v Kalifornii. Což samo o sobě není nic neobvyklého. Řady Američanů i neameričanů se stěhují houfně na západ: ti druzí dokonce přecházejí hranice za noci s celým příbuzenstvem, aby se přesvědčili, jestli sousední země skýtá lepší bydlo. Naší paní stačilo sbalit několik zavazadel, zakoupit letenku a za několik málo hodin vystoupit na druhém konci Ameriky. Jenomže - byl tady Babe, to roztomilé zvířátko s červenou mašlí kolem krku, které odkoukalo nešvary lidské rasy a potají si začalo dávat do nosu. Výsledek byl, ze Babe počal povážlivě přibírat na váze. Z malého vepříka se stal pořádný vepř - a jakým způsobem teď přepravit pašíka, aby doprava nestála příliš mnoho peněz?

Na štěstí, paní byla ženou činu. Zašla k rodinnému lékaři a se slzami v očích ho prosila o pomoc. Prý se bojí létat, bojí se výšek a kdyby se s ní něco v letadle stalo, kdo se o ni postará? A už vytahovala a kabelky fotografii prasátka s červenou mašlí kolem krku - to byl Babe ještě docela malý a roztomilý jako medvídek. Prý, kdyby s ní mohl Babe cestovat, položila by si ho na klín a hned by se jí lépe cestovalo! Pan doktor zapřemýšlel a paní rychle pokračovala: Že na celém světe cestují lidé nevidoucí a i jinak postižení, a s pomocí cvičených psů projedou třebas celý svět! Její Babe je skoro jako jeden z těch pejsků; je moudrý a rozumný, ohleduplný a vychovaný lépe než některé děti.

„Vždyť to milé stvoření je skoro jako moje dítě!" vzlykala dojemně a kapky slz smáčely fotografii s růžovým prasátkem. Nemohl by jí pan doktor nějak pomoct?

Pan doktor poslouchá a pokyvuje hlavou. Vlastně - ta žena má pravdu! Komu by vadilo, kdyby napsal doporučení, ze vepřík Babe má služebně doprovázet svou majitelku na palubě letadla? A tak se pan doktor chápe pera a píše letecké společnosti příkaz ve věci vepříka jménem Babe, který služebně a ze zdravotních důvodů musí doprovázet svou majitelku do Kalifornie.

Paní je rázem v sedmém nebi. Se slzami v očích děkuje svému dobrodinci, ruce mu líbá a pak pospíchá domů zařizovat potřebné na cestu.

Jenomže - jak všichni víme - stěhování není žádná maličkost! Paní balila a přebalovala a než se připravila k odjezdu, byl podzim a vánoce téměř za dveřmi. Mezitím Babe, její miláček, rostl a sílil, a když se paní konečně rozhodla k odjezdu, doprovázel ji, místo rozkošného prasátka třista-pěti librový pašík!

Na letišti nastal pochopitelně poprask. Veškerý personál, včetně pilotů a letušek a dalších zaměstnanců, rezolutně odmítnul vepříkovi vstup na palubu jetu. Cožpak je možné pustit takový kolos na letadlo? No řekněte sami: už jste někdy viděli sedět v letadle třista-pěti librového čuníka? Ono stačí, když se vedle vás někdy usadí cestující člověk nadměrné váhy, ale vepř?

Nastala ohnivá debata. Personál se dal slyšet, že za žádnou cenu vepříka nepustí na letadlo - a paní zase, že má na to úřední povolení a podle amerických zákonů, že letecká společnost musí přepravit služebního pašíka do Kalifornie. Mezitím ostatní cestující trpělivě seděli na svých místech a jen se divili, proč má jejich let takové zpoždění, když po celé Americe je přece krásné počasí a obloha jako vymetená! Samozřejmě netušili, že se jedná o tak závažnou situaci jako je přeprava služebního vepře.

Letadla jsou však k tomu, aby létala a ne aby zabírala místo na letištní dráze a letecká společnost věděla, že musí co nejdřív najít řešení.

Hádejte, kdo to nakonec vyhrál! Samozřejmě, že paní a její prasátko. Americké zákony jsou totiž nesmírně (a občas nesmyslně) komplikované a úřední příkaz znamená víc než Zlatá bula. Ale na druhé straně, mazaný advokát může převrátit celý americký systém vzhůru nohama. Protože dolar znamená někdy víc než spravedlnost! Proto se třeba stane, že nešikovná zákaznice, která se poleje horkou kávou, vysoudí od majitele kavárny miliony dolarů! Inu, i to je Amerika!

Páni piloti zatelefonovali právnímu poradci letecké společnosti a ten zas narychlo prolistoval se svými asistenty objemné knihy zákonů a prohlásil, že podle paragrafu toho a toho musí prý společnost dodržet slovo. Piloti se vzpírali a že vyvolají stávku, avšak právník byl neoblomný.

„Chcete chodit k soudu?" duněl éte-

rem jeho hlas. „Víte, co nás to může stát peněz a času? Zatněte zuby, za šest hodin jste na místě a máte pokoj!"

Co měli, chudáci dělat! Spojenými silami dotlačili funícího pašíka do letadla. Samozřejmě, na klín své majitelky už se dávno nevešel; vyhradili tedy oběma místo v první třídě. Paní zářila. To je tak, když je člověk vynalézavý a ví si rady v každé situaci!

Letadlo se vzneslo nad oblaky a v kabině zavládl klid. Posádka si oddychla, v první třídě bylo poloprázdno a ostatní cestující neměli ani tušení, jak vzácný pasažér s nimi cestuje. Babe, zmořený aférou, kterou nevědomky zavinil, usnul na zemi, po boku své majitelky.

Všechno by snad bylo dobře dopadlo, kdyby pilot nemusel přistát na letišti, což pochopitelně, musí každý pilot. Snížil rychlost, uvolnil podvozek a začal se snášet k zemi. Podvozek zaskřípal, Babe se probudil a vyskočil, pokud může třista-pěti librový vepř vůbec skákat a rozběhl se kabinou. Rozrazil záclonu mezi první a druhou třídou a za pronikavého pištění a chrochtání, jakého je schopno jen zvíře jeho kalibru, letěl dlouhou uličkou uprostřed sedadel. Nastal nepopsatelný zmatek. Vepř narážel do lidí a do sedadel, převrhnul stolek s preclíky a pytel s plechovkami od sodovek, vrazil hlavou do přivřených dveří na konci kabiny a sápal se na toaletu. Když zjistil, že ani tam nenajde útočiště, obrátil se a namířil si to k pánům pilotům. Během svého maratónu zapomněl ovšem na své dobré vychování a vyzdobil celou svou dráhu nepěknými výkaly. Cestující pochopitelně křičeli a řičeli, tiskli se k sobě a spílali nebohému vepři. Na štěstí, zahlédla řítící se pohromu duchapřítomná letuška. Bleskurychle vyňala z ledničky zbytky od večeře a hodila je do cesty běžícímu vepři. Tím zachránila situaci. Babe, jako každý tvor (snad až na homo sapiens) se nechal zlákat nečekanou hostinou a uklidnil se natolik, že pilot mohl bez dalších komplikací přistát. U východu, než se lidé vzpamatovali, odtáhla paní svého miláčka a oba zmizeli v davu.

A tak končí příběh létajícího prasátka. Co se dělo dál, to už nikdo neví a když ví, tak nepoví. Chudák Babe, už si asi nikdy nezalítá! Avšak, pro jistotu: až zase někam poletíte po té naší zeměkouli, zeptejte se před odletem, jestli se náhodou mezi cestujícími neskrývá nějaká němá tvář!

Vlaďa Williamsová

Káča od kolotoče

Tak už začínají posvícení a dnešní děti mně mohou závidět, že za mého mlada nebyly kolotoče na elektřinu, nýbrž na koně. Tahal je takový loudavý valach se širokánským zadkem a jízda na jeho hřbetě stála dvakrát tolik než jízda na dřevěném koni nebo jelenu. O každém posvícení jsem si na tuhle jízdu našetřil a celou jednu písničku jsem vychutnával onen nevýslovný pocit, který na živém koni máte, že jste tak trošku něco mezi králem, husarem, D'Artagnanem a kovbojem.

Nikdy jsem bohužel neměl jezdeckou postavu. To spíše naopak. Spolužáci mě oslovovali buřte, špekoune nebo tučňáku, což jsem tehdy považoval za urážku. Dneska vím, že to bylo označení spíš popisně věcné, asi tak jako slovo běloch označuje člověka bílé pleti a vraník koně s černou srstí. Úměrně k svému vzezření jsem byl obratný a není divu, že vysazovat mě na toho valacha dělalo Káče, principálce od kolotoče, těžkou hlavu. Byla malinká a suchoučká, ruce jako tyčinky, a úpěnlivě mě proto vybízela, ať jí pomohu, ať se odrazím a trochu se vyšvihnu. Nechápala, že chtít tohle zrovna ode mne bylo div ne totéž, jako chtít na tom koni, aby se odrazil a vyšplhal na telegrafní sloup. Samozřejmě, že jsem měl dobrou vůli. Odrážel jsem se a vyšvihoval, jenže jsem jednou při té své nemotornosti neudělal nic jiného, než že jsem ji, chudinku, kopnul do brady. A vší silou. Div se nenatáhla pod kolotoč v mrákotách.

Kdyby to nebyl býval viděl Miloš Kettner, všechno by bylo bývalo skončilo tím, že mi řekla, jaký jsem vařbuchta a ať už jí na toho koně nelezu, protože má zdraví jen jedno. Jenže Miloš Kettner to viděl a křičel na celý kolotoč, že se to řekne. Jako že ve škole, kde jsme společně navštěvovali první třídu. Žalobníček ztratil klíček od vajíček.

Vylekal jsem se, protože jsem miloval a uctíval pana řídícího a nerad bych rozkotal jeho představy o světě a o mých hodnotách zprávou, že jsem v sobotu na kolotoči kopnul Káču do brady.

Celý zbytek soboty a celou neděli jsem věřil, že se Miloš Kettner slituje a že můj zločin ve škole neoznámí. On si to také utříbil v hlavě a oznámil mi, že to neoznámí, ale že za to musím při kreslení namalovat místo něho výkres. Protože já malovat dovedu, a on ne. Jinak že to oznámí.

Namaloval jsem tedy za něho „Podzim na poli." Miloš dostal jedničku a o tři dny později mě upozornil, že nic neoznámí, když namaluji další výkres. Čápa. A příští týden les, potom nádraží a pak naši rodinu.

Byl jsem nešťastný a nezkušený prvňáček a nevěděl jsem, jak se dostat z tohoto jařma. Nevěděl jsem, jak se vypořádat s tímto zcela novým životním jevem. Nenapadlo mi, abych šel za panem řídícím sám a řekl mu, že jsem kopl Káču do brady, když mě vysazovala na kolotoč. Nevím, jestli bych na to vůbec přišel, ale naštěstí si toho mého malování pro Kettnera i mé svěšené hlavy všimla Anička Suchá ze staršího oddělení a cestou ze školy to ze mne vytáhla. Druhý den to svižně odžalovala panu řídícímu a ten přesadil Kettnera za trest do oslovské lavice.

Nedivte se, že na Aničku Suchou dodnes vděčně vzpomínám. A dodnes čekám na nějakou příležitost, jak nějakého prvňáčka vytáhnout z podobné louže, do jaké jsem se dostal skrz lásku ke koňům.

František Nepil

Dobré a ještě lepší jitro

(Autor zemřel 8.září 1995 – lidé milovali jeho knížky, ale také neopakovatelně a charakteristicky vyprávěné humoristické rozhlasové sloupky z pořadu Dobré jitro)

MLÁDEŽI

Deset rad pro dobrý život,

které bychom si mohli a měli osvojit:

1. Chtěj své povinnosti vykonávat zodpovědně a v souladu se svým svědomím.
2. Všude, kam přijdeš, zanechej po sobě jen dobro!
3. Každého, s kterým se setkáš, pozdrav s úsměvem a nabídni mu aspoň jedno milé slovo!
4. Snaž se ovládat v každé situaci a pěstuj v sobě cit pro druhé a jejich potřeby!
5. Vytrvale v sobě potlačuj závist a nenávist, které tě (ale i jiné) mohou učinit zlým a nešťastným!
6. Neřekni ani jedno slov a neudělej nic takového, co by bylo hodno opovržení!
7. Ke každému buď shovívavým a laskavým!
8. Měj v úctě názor a přesvědčení druhého!
9. Odpusť každému chyby ochotně, upřímně a vlídně, aniž by ses nad někoho povyšoval nebo jím pohrdal!
10. Svou vytrvalostí, rozvahou a pokojem se přičiňuj, aby mezi lidmi vládla láska a svornost!

ŠŤASTEN BĚŽÍM DÁL, když slunce svítí nad hlavou ...

Biblické hádanky

1. Který den podle vyprávění Bible stvořil Bůh slunce, měsíc a hvězdy?
- a) první
- b) druhý
- c) třetí

2. Který patriarcha před potopou byl vzat do nebe?
- a) Henoch
- b) Metusalem
- c) Noe

3. Jak se jmenoval prvorozený syn Izákův?
- a) Ezau
- b) Jákob
- c) Juda

4. Jaká byla desátá egyptská rána?
- a) dobytčí mor
- b) smrt prvorozených
- c) voda se proměnila v krev

5. Kdo napsal starozákonní knihu Kazatel?
- a) Král David
- b) Král Šalomoun
- c) Prorok Izaiáš

6. Který evangelista popisuje narození Ježíše Krista v Betlémě?
- a) Matouš
- b) Marel
- c) Lukáš
- d) Jan

7. Kdo řekl o Jžíšovi, že je beránek Boží?
- a) Zacharáš
- b) Jan Křtitel
- c) Svatý Josef

8. Kdo nepatří mezi dvanáct apoštolů?
- a) Šimon
- b) Pavel
- c) Natanael

9. Který byl první Jžíšův zázrak?
- a) vzkříšení Lazara
- b) zázračný rybolov
- c) proměnění vody ve víno

10. Kolik je v Novém zákoně zpráv o zjevení zmrtvýchvstalého Krista?
- a) pět
- b) sedm
- c) jedenáct

Správné odpovědi: 1c, 2a, 3a, 4b, 5b, 6a+c, 7b, 8b, 9c, 10c

všechno možné, a Julius Kolbe, aby zaokrouhlil část svých příjmů, si pronajal tři zahrádky a začal je obdělávat. Za nějaký rok, když pracoval plnou parou, ekonomické podmínky rodiny Kolbe se zlepšily natolik, že byly snesitelné.

Zatím se narodil Josef, třetí syn, a potom Valentýn a Antonín. Ale tito dva poslední dlouho nežili.

Marie Dabrowská mezi jedním a druhým porodem a mezi povinnostmi kojení a výchovy svých dětí a prací v obchodě, si našla ještě čas, aby si získala nějaké vědomosti, nutné k tomu, aby mohla být porodní babičkou. Vykonávání takového povolání v té době, hlavně na venkově, se svěřovalo osobě, která znala spíše praksi než teorii.

Pomalu žádostí o výpomoc, které docházely Marii Dabrowské jako porodní babičce nebo jako ošetřovatelce, tvořily nový zdroj příjmů, sice skromný, ale stálý v rodině Kolbe, zdroj, který si zasloužil, aby nebyl opomenut. Tím spíše, že Rajmund zatím povyrostl, už skoro končil obecnou školu, a dovedl zběhle počítat, a proto mohl vypomáhat v krámku a uvolnit matku pro její péči o nemocné.

Konečně všechno toto bylo podle rodinných plánů. Když manželé Kolbeovi otevřeli krámek a dělali přesné rozpočty, aby neudělali delší krok než je jejich noha, dospěli k závěru, že prozřetelnost jim vyšla vstříc natolik, že jeden ze synů bude moci začít studovat. Poslat někoho na studie znamenalo obětovat ho Pánu Bohu. Jiný smysl byl nemyslitelný.

Tato výsada přirozeně připadla prvorozenému Františkovi.

Ale ani Rajmund neměl mít život tak drsný, jak bylo jeho mládí. Matka a tatík Kolbe rozhodli, že bude obchodníkem a jejich krámek měl být začátkem jeho budoucího zaměstnání.

Pro Josefa bylo zatím příliš brzy dělat nějaké plány.

Rajmund už nebyl tvrdohlavé a živé děcko jako v prvních letech. Je pravda, nebyl to ještě milý a laskavý mladíček, který si od vrstevníků zasloužil přezdívku »marmeláda«. Přesto však byl to chlapec hodný, živý, ochotný, ale trochu sebevědomý.

Výchovná metoda matky Marie Dabrowské - zejména viděná očima dnešní doby - mohla by se zdát příliš krutá, její ruka dopadala příliš těžce a její neústupnost byla dokonce přímo vojenská. Může být. Ale nemůžeme popřít, že by taková přísnost nedosáhla překvapujících výsledků.

Rajmund byl nejživější ze všech jejích synků a proto také nejčastěji trestán, ale »přece se lišil - jak bude vypravovat Marie Dabrowská - od ostatních dětí. Když byl bit za nějakou darebnost, přinesl si vždy rákosku, položil se na lavici a potom, když obdržel výprask, poděkoval nám rodičům a klidně odnesl rákosku na své místo.« Zatímco se matka snažila usměrnit jeho charakter, aby rostl mravně zdravě, otec ze své strany se staral stejnou energickou metodou jako matka, aby Rajmund a s ním ostatní děti, rostly zdravé i fysicky. »Když napadl první sníh, - vypravuje Rajmundův spolužák - otec je zavedl do zahrady, aby se tam prohánělí bosi.«

A zároveň se otec a matka postarali, aby jejich děti navštěvovali nejen

A své přiléhavé přirovnání doprovodil významně pošklebkem a hřmotně přibouchl bránu.

Přesně v tom okamžiku v jedné ulici v Krakově, stařenka oblečená v černých šatech se zhroutila na chodníku. Několik chodců, co přiskočili ji zvednout, ji slyšeli šeptat: »Můj synu, můj synu ...«

Byla to Marie Dabrowská, matka pátera Kolbeho. Už dávno žádala o přijetí do kláštera, ale nebylo ji to povoleno. Spokojila se tedy tím, že žila v klášteře sester feliciánek a tam konala drobné domácí práce.

Toho dne vyšla zařídit nějaké nákupy v několika obchodech, když jakýmsi mimořádným telepatickým úkazem spatřila svého syna zavřeného v podzemí, a ihned pochopila, že byl odsouzen zemřít hladem. Proto omdlela.

Ale při tomto vidění on se na ni usmál. Zpíval klidně ke cti Panny Marie a vyzýval ji, aby i ona zpívala s ním písně ke cti Neposkvrněné.

Rodina Kolbe

Tábor Osvětim, 1.srpna 1941.

V nejčernější tmě bunkru hladu pomalá agónie, nařízená lagerführerem Fritschem pro deset nevinných mužů bloku č. 14, trvala už týden.

Ale ne pro všech deset. Několik jich už zemřelo a Borgoviec je odnesl do pece krematoria.

»To, co se děje dole«, - si mumlal pro sebe Borgoviec - »není ani bunkr hladu. Jako by se sestupovalo do krypty nějakého kostela. To tu ještě nebylo ...«

Několik roků později Bruno Borgoviec, bývalý tlumočník-sekretář-hrobník podzemních kobek bloku č. 13, bude vypravovat podrobnosti onoho prvního týdne pozvolné agónie pátera Kolbeho a jeho druhů.

»Z cely, kde byli za živa pohřbeni oni nešťastníci,« - řekne - »bylo slyšet každého dne modlitby, pronášené nahlas, růženec a nábožné písně, ke kterým se přidružili i odsouzenci z vedlejších cel. Já jsem sestupoval každý den do bunkru, poněvadž jsem musil být přítomen při kontrole, kterou vykonávali strážní, a ti mně nařizovali odnést mrtvoly těch, co skončili své utrpení oné noci. Tajně potom, když stráže byly pryč, šel jsem tam také sám, do bunkru, abych si promluvil se svými nešťastnými krajany a těšil jsem je, jak jsem jen mohl. Pokaždé, když jsem sestoupil tam dolů, vroucí modlitby a písně ke cti nejsvětější Panny naplňovaly celé podzemí. Byl to vždy páter Maxmilián Kolbe, co začal, a ostatní odpovídali... Někdy byli tak ponořeni do modlitby, že ani nezpozorovali, že stráže otevřeli dveře jejich cely pro obvyklou návštěvu. Jejich hlasy utichly jen v divokém řevu esesáků ...«

Potom nastaly dny zoufalého hladu, ale pro pátera Kolbeho a pro jeho druhy to nebylo šílené zoufalství, jak si to naplánoval Fritsch, zoufalství, které ohněm ničí každou stopu lidskosti a probouzí v umírajícím instinkty divoké šelmy.

»Když se otevřely cely,« - vypráví Borgoviec - »ubozí nešťastníci žadonili s velkým pláčem o kousek chleba a o hlt vody. Když se někdo z těch, co měli ještě sílu, doplížil k bráně s rozpjatýma rukama, strážní mu okovanou botou kopli do

břicha a tak ho převalili zpět na cement. Když padl na hlavu a nezůstal mrtev, byl přinucen zůstat na místě pažbou pušky. Jaké mučednictví musili snést tito vězňové odsouzení k této hrozné smrti - vypoví jednou bez obalu Borgoviec - dokazuje skutečnost, že jsem byl ušetřen toho, abych vyprazdňoval odpadovou nádobu, byla vždycky prázdná a suchá. Nešťastníci vypili obsah, aby zahnali žízeň ... Také v těch dnech se páter Kolbe choval heroicky: o nic nežádal a na nic nenaříkal. Dodával ostatním odvahu a hleděl je přesvědčit, aby doufali, že uprchlík z bloku č. 14 bude dopaden a oni se dostanou na svobodu ...«

Tak začal druhý týden dlouhé agónie v bunkru hladu...

Páter Maxmilián Kolbe se narodil před čtyřiceti sedmi roky v Zdunské-Woli, v chudičké vesničce, jedné z okruhu chudých vesnic, které obklopovaly průmyslové středisko Lodž, jež bylo jediným zdrojem jejich možností přežít a zároveň příčinou jejich zneužívané bídy.

Život jaký vedli ve Zdunské-Woli její obyvatelé -všichni bez rozdílu textilní dělníci, ať to byli muži nebo ženy - byl život plný odříkání a bídy. Jednou týdně musili do města, aby si vyzvedli »surovinu«, kterou si odnášeli domů. A doma ji zpracovávali a pracovali od svítání do noci, aniž počítali hodiny, skloněni nad svými tkalcovskými stavy, aby nadělali co nejvíce plátna, které pak odnesou židovským obchodníkům do Lodže, kteří jim pak zaplatí ubohou mzdu, hrstku drobných.

Maria Dabrowská, dělnice mezi dělníky ve Zdunské-Woli, a přirozeně dcera dělníka, byla už jako dívka pracovitá a energická. Už od dětství snila o tom, stát se řeholnicí, »aby s čistými dušemi mohla zakoušet ráj«, jak říkala těm, se kterými měla důvěrný styk.

Ve věku, kdy její vrstevnice s oblibou začaly pozorovat v neděli, jak přitahují zraky obdivu místních mladíků, a kdy se začínají trápit typickými myšlenkami tohoto bláznivého věku - »Jestli ten si mě nevezme, pak umřu!« -Marie Dabrowská také myslila na smrt a také si ji přála a prosila dokonce o ni Pána Boha, ale ze zcela jiného důvodu. »Raději zemřít, než dospět do věku na vdávání,« to byla naivní formule její obvyklé modlitby.

Je nutno vědět, že v té době každá polská dívka, když dospěla do jistého věku, musila se nutně vdát. Ne, že by to byl psaný zákon v této části bývalého polského království, okupované od Rusů, ale byl to zákon starodávné tradice, a rodinné mravy byly právě tak platné, ne-li ještě závaznější.

Neuplynulo mnoho času a Marie Dabrowská musila uznat, že je to trpká pravda, co ji sdělily osoby, kterými se svěřila. Že totiž z nařízení o zrušení klášterů, vydaného carskými okupanty, aby se zbavili řeholnic (ty nejodvážnější však tajně pokračovaly ve svém povolání v civilních šatech), mohlo být vyjmuto jen několik málo klášterů, a tyto nebyly ochotny otevřít brány příliš chudým dívkám, nebo jako tomu bylo v jejím případě, dívkám, které neměly vůbec nic.

Za této kruté skutečnosti Marie Dabrowská se sice modlila svou obvyklou modlitbu, kterou její rty už bezděčně vyslovovaly, poněvadž ji už tolikrát opakovaly, ale poněvadž to byla dívka, která měla smysl pro skutečnost a která vyrostla v tvrdé

škole práce a chudoby, jež bezohledně potlačuje všechny odvážné touhy, přidávala k modlitbě ještě dovětek, který její rozhodnutí mírnil a který přesně zněl takto: »Pane Bože, nechci ti vnucovat svou vůli. Jestliže máš se mnou jiný plán, pak mi dej muže, který nekleje, který se neopíjí a který nechodí do hospody. O to tě, Pane, prosím bezpodmínečně!«

Poslední slova vyslovovala velmi důrazně, byla to její *conditio sine qua non*.

Marie Dabrowská však věděla, že také ona musí k tomu přidat svůj díl. A když jednoho večera zaklepal na dveře jejího domu světlovlasý mladík a s plachým úsměvem žádal o její ruku, tatík Dabrowski svým souhlasem korunoval jen její svobodné rozhodnutí, vykonané už drahnou dobu před tím.

Julius Kolbe, o rok mladší než Marie Dabrowská, byl mladík, který neměl žádné špatné sklony. Byl od přirozenosti klidný, zatímco ona byla energická, byl nemluvný, zatímco ona měla vyřídilku, milý a povolný ve všem, zatímco ona dovedla být příležitostně rázná a brzy se vším hotova. Nejen nepil žádný alkohol a ani nevěděl, jak to vypadá uvnitř v hospodě ve Zdunské-Woli, ale ani si nedopřál vykouřit jednu cigaretu.

Byl to klasický typ dělníka (jaký už snad vymřel), pro kterého práce nebyla jen něco víc než nutností, práce mu byla povinností. Ve chvílích oddechu býval v kostele, poněvadž byl velmi zbožný a patřil k Třetímu řádu svatého Františka, kde byl vedoucím. A to se musilo líbit Marií Dabrowské, která byla pracovitá a zbožná jako on a jako on také ona patřila k témuž Třetímu řádu.

5. října 1891 jednadvacetiletá Marie Dabrowská se provdala za dvacetiletého Julia Kolbeho a hned od prvního dne převzala do ruky kormidlo rodinných záležitostí.

Najmuli si světnici, do jednoho rohu umístili kuchyni, do druhého tkalcovský stav a podél jedné stěny za květovanou velkou záclonou postavili postele a dvě skříně a mezi dvěma skříněmi pod obrazem Panny Marie Čenstochovské si pořídili malý oltářiček, ozdobený jinými svatými obrázky a olejovými lampičkami, tak jak tomu bývalo ve všech dobrých polských rodinách.

V této světnici v r. 1892, rok po svatbě se narodil prvorozený syn František, a v r. 1894, 7. ledna spatřil světlo světa Rajmund, budoucí páter Maxmilián.

Živý, vzdorovitý a často vrtošivý Rajmund už se začal pokoušet o první krůčky po stopách svého staršího a zkušenějšího bratra Františka. Ale to už ta jedna světnice, která musila stačit na všechny domácí práce a na neustálý provoz tkalcovského stavu, se ukázala nedostačující, aby ještě poskytla místo dvěma nepokojným a bujným človíčkům. Z toho důvodu a také proto, že ubohá bída ve Zdunské-Woli nedávala do budoucna naděje na nějaké zlepšení, manželé Kolbovi se rozhodli přestěhovat do Pabianice, do vesnice, která sice patřila do chudého okolí Lodže, ale kde byla chudoba přece jen menší a obyvatelé ne tak beznadějně ubozí.

Za laciný měsíční nájem našli domek blízko hřbitova, - na střeše obvykle čáp si hlídal své hnízdo - tam přenesli své harampádí a svůj oltářík, tam si postavili své tkalcovské stavy a najmuli dělníka, který jim vedl jejich provozovnu. Marie Dabrowská, která už čekala své třetí dítě, otevřela malý krámek, kde prodávala

ANTONÍN DVOŘÁK

(8.IX.1841 - 1.V.1904)

„Kouzelný hudebníku, odkud jdeš,
prosycen mízou země,
kořáním, bujností mladou?"
Antonín Sova

Rok 2001 nabízí příležitost připomenout si velikost a význam jednoho z nejvýznamnějších tvůrců české i světové hudby. Skladatel Antonín Dvořák se narodil před 160 lety, dne 8. září 1841 v Nelahozevsi u Kralup. Dvořákův rodný dům lze dnes navštívit jako dobře udržované museum, v jehož přilehlém parku je umístěna skladatelova socha. Stejně jako v době Dvořákova mládí, budova muzea má ve výhledu krásný renezanční nelahozevský zámek, který zásluhou členů rodiny Lobkowiczovy z roudnické větve dostal v posledních deseti letech nový vzhled díky rozsáhlé renovační činnosti.

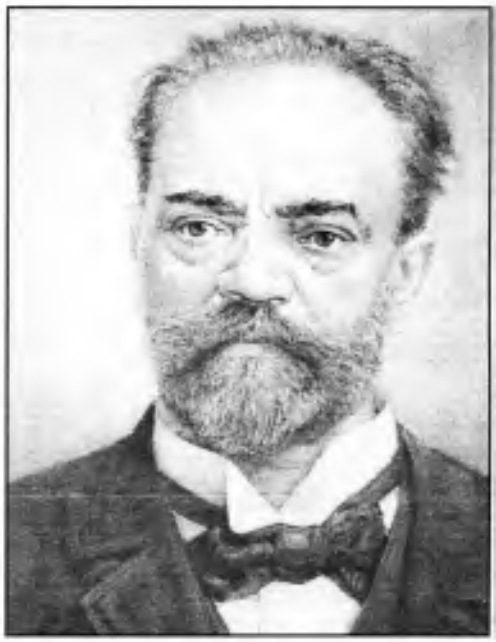
Dvořákova hudba je v naší době hrána a ceněna po celém světě a díky pokrokům v nahrávací technice je Dvořákovo dílo přístupné posluchačům a milovníkům jeho hudby v nesčetných nahrávkách s nejlepšími orchestry, dirigenty a sólisty. Svým talentem a významem ve vývoji světové hudby se Dvořák zařazuje vedle Mozarta, Beethovena, Brahmse a dalších hudebních geniů, společně s nimiž má zajištěno trvalé místo na „hudebním oddělení" posvátného Olympu. O popularitě Dvořákovy hudby svědčí nesmírné množství nahrávek mnoha z jeho skladeb. Při nahlédnutí do Schwannova katalogu zjistíme, že v současné době existuje 44 různých nahrávek Dvořákova cellového koncertu a což je téměř neuvěřitelné - více než 100 nahrávek Novosvětské symfonie.

Antonínu Dvořákovi a jeho hudbě se dostalo velkého a zaslouženého uznání a poct už v průběhu jeho života. Dvořákova sláva se po skromných začátcích začala šířit v roce 1884, kdy byl pozván do Anglie, kde jeho Stabat Mater, Slovanské tance a komorní hudba byly populární už od roku 1880. Podobně jako Beethoven, Schubert, Bruckner a Mahler, Dvořák složil devět symfonií. Tyto symfonie spolu s kantátami, rozsáhlou komorní hudbou a dalšími orchestrálními díly jsou Dvořákovým největším přínosem do české i světové hudební literatury. Dvořákova operní tvorba představuje celkem devět dokončených oper, ale jen jediná z nich - „Rusalka," nalezla pozornost zahraničních operních scén.

Pozvání ke koncertům do Anglie, při kterých skladatel uváděl premiéry svých děl, se dostalo A. Dvořákovi celkem devětkrát a universita v Cambridge mu při jedné z jeho návštěv udělila titul „doktor honoris causa." Toto ocenění Dvořákova díla vedlo v budoucnosti k jeho pozvání do Spojených Států, kam skladatel přijel se svou rodinou, aby se na tři roky stal ředitelem konservatoře hudby v New Yorku. Zde došlo 16. prosince 1893 ke slavné premiéře Dvořákovy IX. symfonie zvané „Novosvětská" ve známé Carnegie Hall, která znamenala Dvořákův největší osobní úspěch, i dnes patří jeho „Novosvětská" k nejoblíbenějším a nejčastěji hraným skladatelovým dílům.

Účelem této vzpomínky nebylo uvedení všech životopisných dat a událostí Dvořákova bohatého života. Ty velmi pečlivě uspořádal ve své podrobné čtyřsvazkové monografii s názvem „Antonín Dvořák - Život a dílo" profesor Otakar Šourek. Závěrečná slova Šourkovy monografie vyjadřují stejnou myšlenku, ke které se vracejí ve svém hodnocení významu Dvořáka mladší skladatelé a spisovatelé, kteří byli našimi současníky. „Dvořákovo dílo samo činí vysoko nade vší přízní i nepřízní. Je to dílo Bohem požehnaného Génia a jako takové zůstane nejen věčně živoucím, ale také věčně novým a chceme-li i moderním, k trvalé chloubě české hudby, jejíž dnes již radostně imposantní stavbu podpírá a usměrňuje jako jeden z nejzákladnějších a nejmohutnějších pilířů."

Josef Kardinál Beran jako výraz svého obdivu a lásky k Dvořákově hudbě věnoval ve své knize „Životní symfonie Antonína Dvořáka" zaslouženou pozornost náboženské kantátě „Stabat mater." Tragická smrt Dvořákova prvorozeného syna vedla skladatele k dokončení před tím přerušeného díla, jež je pokládáno za nejhlubší a nejdokonalejší dílo Dvořákovo. J.K.Beran cituje Josefa Suka, jenž o tomto monumentálním díle řekl: „Je to klasická krása a vyrovnanost... Dvořák jím položil základ českému stylu oratornímu." J.K.B, vybral z Dvořákovy bohaté korespondence pasáž, v níž skladatel sám charakterizoval své velké dílo Stabat mater: „Mohlo by se to dílo jmenovat: víra, naděje a láska k Bohu nejvyššímu a poděkování za tak veliký dar, že mně bylo popřáno dílo to ku chvále NEJVYŠŠÍHO a ku cti umění našeho dokončiti. Nedivte se mi, že jsem tak nábožný - ale umělec, který to není, nic takového nedokáže."

Bibliografie spojená s dílem a osobností Antonína Dvořáka je svým rozsahem těžko změřitelná. Při oslavě 120. výročí Dvořákových narozenin, v roce 1961, prezentoval v rámci sjezdu Společnosti pro vědy a umění v New Yorku profesor K.B. Jirák mimořádně zajímavou přednášku. Objasnil v ní myšlenkové a názorové proudy, které ovlivňovaly život v českých hudebních kruzích před První světovou válkou. Klíčová sporná otázka v německé hudbě 19. století zněla: Wagner nebo Brahms? Přenesena do našich domácích poměrů, byla to kontroverze: Smetana nebo Dvořák? Bedřich Smetana se stal umírněným příslušníkem kultu Wagneriánů, zatím co Antonín Dvořák zůstal po většinu svého uměleckého života bezvýhradným stoupencem Johannesa Brahmse.

Není osobnosti povolanější nad Dvořákova obdivovatele a přítele, Josefa Bohuslava Foerstra, k uzavření naší vzpomínky na hudebního génia, jenž je našim srdcím nejbližší:

„Dnes teprve chápeme to veliké a zbožné srdce, které se dovedlo pohroužiti v mystické taje, radovati se i lkáti, doufati i trpěti, aby na konci životní pouti zazpívalo ve zbožném zanícení písně na slova žalmistova a zajásalo v pokoře: Hospodin je můj pastýř. Hudba Dvořákova, hudba nepomíjející krásy a svrchované citovosti, utvrzuje v nás sladkou a utěšující víru v existenci Vyššího, Duchového světa, jehož podobenstvím jsou věci této země." Eva S. Folke

Did you know that ...

• The smallest town in Europe is Rabštejn nad Světlou. In 1337 Charles IV raised the original village, situated at the foot of a castle, to the status of a town, but its site on an outcrop of rock did not allow it to expand; it now has a population of 22.

• The largest man-made pond in the Czech Republic, Rozmberk, is so large (489 hectares) that the curvature of the earth can observed on its surface.

• The Czech town with the shortest name is Aš; the shortest village name is Eš (near Pelhřimov).

• The premiere of Antoais Dvorak's *New World Symphony* took place in New York on 15 December 1893, and the European premiere more than half a year later, in Karlovy Vary (20 July 1894).

• The chateau at Cesky Krumlov houses the oldest Baroque theatre in Central Europe, dating back to the eighteenth century.

• In 1915 Bedřich Hrozný deciphered the Hittite characters and opened the way to research into another important ancient culture.

• The collection of astrometrical instruments in the astronomy collection of the National Technical Museum, which is unmatched by any other museum elsewhere, covers the development of these instruments from 1600 till the beginning of the twentieth century.

• The commonest name for a village in the Czech Republic is Lhota, which occurs on its own sixty times,and with prefixes such as Panská, Husí and others another 164 times.

• The only herd of white deer in Europe is found in the game park at Žehusice, brought there in 1770 by Count Thurn-Thaxis.

• The Czech Republic has about 20,000 ponds that depend solely on rain for their source of water.

• The cellars of the Plzeň brewery extend for a total length of ten kilometres.

• In 1841 Jakub Kryštof Rab, the owner of a sugar refinery in Dačice, produced the world's first sugar cube.

• The largest set of red deer antlers in the world is on display at the chateau in Hluboká: the twenty-six tine trophy weighs around fourteen kilograms and comes from a deer shot in 1937.

• The famous nineteenth-century French mime Jean Gaspard Debureau - a man who said everything without uttering a word - was born in the town of Kolín east of Prague.

• The last man to stand on the surface of the moon so far, the American astronaut Eugene Ceman, took a Czechoslovak flag with him when he set off on his space journey in 1972 - his ancestors were Czechs. The commander of Apollo 13, James Arthur Lovell, also points with pride to his Czech roots.

• The "teacher of the nations", Jan Amos Komenský, was born in Uherský Brod, the founder of psychoanalysis, Sigmund Freud, in Příbor, the famous British playwright Tom Stoppard in Zlín (all in Moravia) and the composer Gustav Mahler in Kaliště near Humpolec (Bohemia).

• At the Olympic Games in Helsinki in 1952, Emil Zátopek won three gold medals - in the 5,000-metre run, the 10,000-metre run and the marathon. So far his record remains unbroken.

• Anton Joseph Čermák, a native of Kladno near Prague, was elected Mayor of Chicago in 1931. Two years later he was gunned down in an assassination attempt on President Franklin Delano Roosevelt, whom he had attempted to shield with his body.

• The mineral collection of the Natural Science Museum in Prague is among the ten largest in the world; its great strength is its collection of moldavite specimens.

• Juscelino Kubitschek de Oliviera, Brazilian politician and President of Brazil from 1956-1961, was of Czech origin.

• The Kodex Gigas. the largest book in the world, which originated in the monastery at Podlažice near Chrudim. was carried off to Sweden at the end of the Thirty Years' War and is now found in the Royal Library in Stockholm.

• Former American Secretary of State Madelaine Albright, neé Madelaine Korbelova, was born in Prague in 1937.

• The most widely translated Czech writer is Jaroslav Hašek, author of *The Good Soldier Švejk.*

• The International Federation of Football History and Statistics has declared the legendary Prague Slavic forward Josef Bican the all-time champion scorer in first-division football matches. His record of eight goals in a single match has never been broken.

• The library of the National Museum in Prague has a world-famous collection of manuscripts and rare books with a Czech focus.

• The first Czech cars were produced In 1905 by the Mladá Boleslav firm of Laurin & Klement (today Škoda Auto).

• "Pistol" comes originally from Czech, where it was first used to designate a kind of light gun that the Hussites in the fifteenth century called a *píšťala.*

• The word "robot", derived from the Czech word *robota* ("hard work"), was invented by Karel Čapek in his play *R.U.R.*

• The bandmaster and composer Jaromír Vejvoda is the creator of the famous "Beer Barrel Polka". During World War II it was the favourite song of servicemen in the Allied forces.

• In 1827 the brothers František and Václav Veverka constructed a much-improved plough that simultaneously turned the earth over and broke it up into small clods.

• In 1912 Viktor Kaplan constructed a water turbine with adjustable blades based on the axial intake of water. The Kaplan turbine is one of the most efficient water engines.

• In 1464 the Czech King George of Poděbrady attempted to establish a society of Christian rulers that would defend Europe in the face of external danger and ensure peace on the continent.

• In 1961 Otto Wichterle created the first soft contact lenses. By the mid-1990s, around 100 million people were wearing this type of contact lens.

• The Tyrš Museum (the Museum of Physical Education and Sport) in Prague is one of the first sports museums in the world, and its collections are unmatched.

• In 1519 Štěpán Šlik minted the first silver *tolar,* a coin that was ultimately to give its name to the American dollar.

• Between Havlíčkův Brod and Čáslav lies the small town of Golčův Jeníkov. the hometown of the famous world record-holder in the 400-metre run Jarmila Kratochvílová. This municipality is also at the centre of the Czech Republic, and so is the heart of the heart of Europe.

HLASY NÁRODA – VOICES OF THE NATION Čtrnáctideník České katolické misie v Chicagu – Vydává Česká katolická misie při farnosti Panny Marie Svatohorské. 2414 S., 61st Ave., Cicero, IL. 60804. Published bi – weekly by: Czech Catholic Mission at Our Lady of the Mount Parish, 2414 S. 61st Ave.. Cicero, IL 60804. Mobil: (708) 533 - 1050, Telefon + Fax: (708) 656 - 7472, E-mail: czechmission@designtrax.com Řídí – Editor: Fr. Dušan Hladík s redakční radou. Application to mail at periodicals postage rates is pending at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to: HLASY NÁRODA - VOICES OF THE NATION, P.O. Box 508 576, Cicero, IL 60804. Roční předplatné (25 čísel) – Subscription prices per year (25 issues): USA $35, Canada $38, Cizina $40, letecky + $30. Nevyžádané rukopisy se nevracejí, redakce si vyhrazuje právo zaslané články a dopisy zkrátit, aniž by tím byl změněn jejich původní obsah.

Jindřichův Hradec

an Idyllic South Bohemian Town

Jindřichův Hradec is arguably one of the most beautiful towns in southeastern Bohemia. Built on the banks of Vajgar pond it contains numerous attractions, such as a spacious, impressive Castle, monumental churches and remarkable municipal architecture. The destinies of this town were strongly influenced by the Vítkovec dynasty whose coat of arms, a gold rose in blue escutcheon, is included in the municipal symbol.

Jindřich, the eldest son of Vítek of Prčice, built a fortress here around 1220 on the site of an older Slavic stronghold. A medieval town grew below the hill and prospered from the advantageous location on the old trade route between Prague and Vienna with another route branching out toward Znojmo. The masters of Hradec favored German settlers from Austria and Bavaria to whom they granted many privileges. They married exclusively into German aristocracy and supported all German causes. During the Hussite Wars they stood against the Žižka warriors, including George of Poděbrady. The Vítkovecs died out in 1604 and the estate passed into the hands of the Černín family. During their rule the town of Jindřichův Hradec experienced several catastrophic fires. The one which took place in 1773 lasted for 8 days and destroyed the majority of castle buildings as well as numerous town dwellings. Another fire in 1901 devastated 318 houses, 3 churches and killed 30 people. These wounds never completely healed. This town which was the second largest town in Bohemia after the Battle of white Mountain in 1620,lost its significance.Another detrimental factor was the bypass of the railroad from Prague to Vienna. During the 19th century, however, the town became the center of the Revivalist Movement.

The castle is a wide complex built around 3 courtyards It experienced many reconstructions, from the Romanesque little castle to an Early Gothic fortress with a two story palace, chapel and a massive cylindrical tower. It was reinforced during the 1st half of the 14th century. During the 16th century it acquired a renaissance character. This reconstruction was conducted by a team of Italian architects. A unique example of Italian Renaissance is the rondel, a large garden pavilion, completed toward the end of the 16th century. Artistically most valuable are the castle chamber interiors with gothic wall paintings, the chapel of the Holy Ghoust and the Gothic Hall. The castle was reputedly haunted by the White Lady of Rožmberg (1429 – 1476). She used to walk at night in a white dress and vail with a cluster of keys at her waist. She allegedly forecast approaching deaths or births of members of the Rožmberk family. During her lifetime she established numerous endowments and charitable organizations.

A logical center of town is the Peace Square with many ostentatious Renaissance houses. The Town Hall is of the Late Baroque style. In front of the Town Hall is a gigantic column of the Most Blessed Trinity dating back to 1764-68, embellished by statues of saints. One of the dominant structures is the Provost Church of the Assumption of Virgin Mary from the late 14th century, gradually enlarged until the 17th century. The most valuable portion of the church is the Špulířská kaple (Spulir Chapel) with richly ornamented circular vaulting. Nearby is the Jesuit College and the Church of St. Mary Magdalen, a late Renaissance structure, in later years turned into army barracks. At the Balbín Square (Balbínovo náměstí) is the former Jesuit Seminary which was later turned into a municipal museum. Here are halls commemorating Ema Destin and Bedřich Smetana and the most remarkable miniature Bethlehem scene with moving figurines. The most precious town monument, according to experts, is the Minorite monastery with the church of St. John the Baptist. The

The fountain in the courtyard of the castle at Jindřichův Hradec

church was built during the rule of the Přemysl Otakar II. by members of the Order of German Knights. In 1340 a monastery was built by the Minorite order of monks which they turned it into a hospital for the poor in 1564. The interior of the church contains valuable gothic wall paintings. There is also a Franciscan church of St. Catherine (kostel sv. Kateřiny) from the 2nd half of 15th century, reconstructed in the Early Baroque style.

A colorful and restful spot is the pond of Vajgar (Vajgarský rybník), artificially created by the utilization of Hamer Stream (Hamerský potok) in 1869.

Jindřichův Hradec examplifies the cozy atmosphere and serenity typical of picturesque little towns of southern rural Bohemia. In short it ought to be on the itinerary of every visitor of the Czech republic.

Czech compatriot

Photo on back page:
The castle of Jindřichův Hradec.

